

A M V O N U L U

FOIA BASERICESCA

pentru elaborate din sfer'a elocintiei sacre.

Oradea-mare 1—15. Sept. 1868. Nr. 17.

Anulu I.

Ese de doue ori pe luna; pretiulu de prenumeratiune pentru Austri'a 4 fl. v. a. pe anu 2 fl. v. a. pe diumetate de anu; éra pentru Romani'a 1 galb. pe anulu intregu. Prenumeratiunile se facu la redactoriulu in Oradea-mare (Grosswardein) in Ungari'a.

Dominec'a XV. dupa S. Rosale.

Predica dupa Bourdaloue.

Despre caracterulu crestinului.

„Si fiindu adunati farisicii, i-a intrebatu pre ei Isusu dicundu: ce vi se pare voue de Cristosu? (Mat. XXII. 40, 41).

Decumva patim'a n'ar fi orbitu pre acesti carturari, ei aru fi potutu usioru respunde la intrebarea, ce li-a pusu Fiiulu lui Ddieu, si aru fi potutu descoperi in **perzon'a** sa tote insusirile acelui Cristu séu a celui Mesia, pre care lu-acceptau ei de atât'a tempu. Ca martori atâtoru minuni, ce a facutu, comandandu undeloru marii, alungandu demoni, vindicandu morbosii, inviandu mortii, nu poteau ei ore se lu cunosca fora intardiare si se i dica: Cristosulu, de care ne vorbesci, tu esci! Cátu pentru noi Iub. A.! noi nu recunoscemu pre altulu; inse cunoscerea acestui Ddieu si Omu e unu misteriu nepetrunsu si nefinitu, mai presusu de totu cugetulu si de totu cuventulu. Intr'ace'a, fratii mei! elu ni-e destulu de cunoscutu pentru de a ne servi de modelu; si este intre Cristosu si intre Crestinu o legatura, câtu trebue intru câtuva a i confundá, si câtu unulu fora altulu nici nu se pote defini. Desi Is. Cristosu cu substanti'a nu e in crestinu, elu e cu asemenarea; si desi crestinulu realminte in fundamentulu esistintiei sale nu e unu altu Cristosu, elu e celu pucinu prin o conformitate asiá perfepta, cum o pote numai avé cu acestu esemplariu escelinte si divinu. Urmarindu acestu principiu, fora a scruti, cà ce e Cristosu, se esaminamu, cà ce e crestinulu? — *Ce vi se pare voue?* Aci veti intielege ce sunteti, séu mai bine, ce ar trebui se fiti, si ce nu sunteti. Pentru de a luá folosu de acést'a, se imploramu sucursulu ceriului.

Urmezu dicerea Stului Jeronimu: „*A fi crestinu e mare, nu a paré*“, cà-ci, judeca densulu, fiindu crestinismulu o profesiune de umilintia, si umilinti'a necercandu a se aratá si a straluci, urma, cà adeverat'a marime a crestinului e a fi ce'a ce e, si nu a paré. Pentru de a ve infacisiá

ide'a unui creștinu adevăratu, o deduce de la principiulu, de la modelulu seu, care e însu-si Isusu Cristosu; întielegu pre Cristosu de după însuși-rele doue particularie, ce însu-si și li-a datu, cându a respunsu Jidiviloru „*Eu nu sum din lumea acést'a. Eu sum tramisus de cele de susu.*“ (Joann VIII.). Aceste însușiri divine voiescu se vi le aratu in creștinu. Ce e creștinulu? *Ce vi se pare voue?* Elu e unu omu după starea sa despartitu de lume, acést'a e calitatea prima; unu omu după starea sa consacratu lui Ddiu, acést'a e a dou'a. Nimicu mai maretiu decâtu aceste. Inse acestu misteriu ascunsu incercu a vi lu descoperi. Separatiune de lume, ce redica pre creștinu mai pre susu de lume: acést'a va fi partea prima; consecrare lui Ddiu, carea redica pre omu chiaru pana la Ddiu: acést'a va fi a dou'a parte a cuventarii mele:

Partea prima.

Doue lucruri sunt, după Stulu Toma, esentialminte recerute pentru de a face pre creștinu: darulu său chiamarea din partea lui Ddiu, și o corespundere credințiosa din partea omului la acésta chiamare, cari numai in despartire de către lume se potu efectui. De unde concludu, că a fi aave separatu de lume, insemna a fi aave creștinu.

Care e darulu, dicu celu d'antăiu daru dintre tote darurile, care e chiamarea spre creștinismu? — S. Augustinu ne respunde: Voiti a scii, frații mei, cari sunt acei chiamati alesi? Sunt aceia, între cari Ddiu a facutu alegerea, pre cari elu i-a scosus din mas'a corupta a lumii, și pre cari i-a separatu in puterea darului chiamarii loru. Stulu Pavelu spre a esprime donulu darului, ce a primitu in acésta chiamare miraculosa nu s'a folositu de alte cuvinte decâtu de aceste: „*Celu ce m'a alesu din pantece, și m'a chiamatu prin grati'a sa*“ (Gal. I.) acel'a m'a facutu, ce sum, desbinandu-me de coruptiunea lumii: „*Alegeti-mi pre Saulu și pre Barnaba* (Fap. XIII.) ordina Spiretulu S., pentru opere mare, la carea i-am chiamatu; casi cum acésta separare, adauge S. Joann gura de aur ar fi fostu unu feliu de sacramentu, prin care darulu chiamarii trebuí se li se dee. De aci se întielegu cuvintele Mantuitorului, cându a disu, că a venitu se „*despartiesca pre omu de tatalu seu, pre fia de mama-sa, și pre nora de socra-sa.*“ (Mat. X. 35). Voi sciti, că santi'a lui Is. Cristosu e modelulu santiiei nostre; și că santi'a nostra spre a fi placuta lui Ddiu, trebuie se fia asemenea alei sale, inse acestu Dieu și Omu fu santitu prin unu daru, care l'a despartitu cu totul de lume, asiá dara numai in urmarea acestui daru ni-ar poté dice Ddiu și noue, ce a disu Israelitiloru: Voi sunțeti poporulu meu, asiá ve privescu: inse cum și pentru ce sunțeti? pentruca eu v'am despartitu de tote celelalte popore ale pamentului, cari vietuescu in idolatria și in intunereculu necredinției.

Chiamarea creștina in cătu purcede și e inspirata de Ddiu, e unu daru de despartire. Pentru ce acést'a? ah! scumpii mei ascultatori, pentruca: Ddiu mi-da unu daru de resistinția și de apearare contra patimei,

ce me atrage la pecatu, eu nu potu corespunde acestui daru decâtu restandu și combatendu patim'a mea. Din contra Ddiu mi-da darulu de a me indepartá și de a fugi de ocașiunea pecatului, eu nu potu fi credințiosu acestui daru decâtu fugindu și indepartandu-me; in tote mitrebuesce o departire de catra lume, carea face perfeptiunea creștinismului; ori ce asi face, nici candu n'asi impliní detorint'a creștinismului, deca nu me despartu de lume, deca eu nu facu cu Ddiu, ce'a ce Ddiu face an-tău cu mine.

Cà-ci in daru me despartiesce Ddiu de lume, predestinandu-me a fi creștinu, deca eu insu-mi nu me despartu, esecutandu acestu daru, ce me face creștinu. E delipsa, deca mi-e permisu a vorbi asiá, ca aceste doue despartiri se concura impreuna și ca a mea se urme pre a lui Ddiu.

E destulu a fi creștinu pentru de a fi datoriu de a traí in acestu spiretu alu despartirii de catra lume. Ma ce insemna, de catra lume? adeca de catra placerile false ale lumii, de catra bucuriele profane ale lumii, de catra intrigele desierte ale lumii, de catra lusulu, petrekerile, nebuniile, datinele, preste totu de catra abuserile lumii, cu unu cuventu a traí in spiretulu despartirii de catra totu ce nutresce coruptiunea și desolutiunea lumii; adeca de catra totu ce a preceptu invetiachelulu prea iubitu, candu ni-a opritu a ne lipi de lume și de totu ce e in lume: „*Se nu iubiti lumea nici cele ce sunt in lume; pentruca totu ce este in lume, e post'a trupului, și post'a ochiloru și orgoliulu (trufia) victiei*“ (I. Joann II. 15, 16), „*și lumea tota jace intru celu reu*“ (ibid. V. 19).

Pentru a se desparti dupa condițiune și dupa stare e destulu a fi creștinu și nimicu mai multu: pentruce? pentruca singuru darulu creștinismului ne desparte de tote aceste, și pentruca in momentul candu amu regeneratu prin acestu daru, noi insine ne-amu despartitu.

E o erore nu numai grosolana, ci chiaru cerbicosu a dice: Noi suntemu ai lumii, și nu ne potemu abtinené de a nu traí dupa lume și a nu ne acomodá lumii; pentruca chiaru acést'a ve perde și acést'a e isvorulu totororu reteciriloru vostre. Si mi-veti permite a me esprime, cumea acést'a e unu feliu de blasfemia, cà-ci Fiiulu lui Ddiu vi-a dechiaratu espresu in Evangelia, cà voi nu suntetu mai multu din lume; și voi inca totu mai credeti cà suntetu. Din contra trebue intorsa propusetiunea și a dice: Noi nu suntemu mai multu ai lumii, pentruca noi suntemu dupa creștini: asiá dara nu ni-e permisu a traí și a ne conformá dupa legile ei; și voi acum mi-vorbitu dupa spiretulu și dupa darulu chiamarii vostre.

A don'a: cu câtu se șilesce unu omu creștinu mai multu a se desparti de lume, cu atát'a mai multu e creștinu; și cu câtu are coatingeri și legature mai multe cu lumea, dicu legature afora de detorint'a sa și de coatingeri fora de lipsa, cu atát'a mai pucinu e creștinu, și cu câtu face pasiuri și porniri spre a intrá in comerciulu și in intrig'a lumii, cu atát'a spiretulu creștinu se inneca și se corumpe intr'ensulu. Santii parinti ai basericeii, candu vorbeau despre aceste vanitati și placeri, cari arata alipirea

catra lume, nu si-faceau greutate a dice, cumca in tote acele erá unu feliu de apostasia secreta; si pentru ce? pentruca fiindu darulu credintiei unu principiu de desbinare de catra tote aceste lucruri; a nu urmá acéstu principiu erá a renunciá intru câtu-va de darulu credintiei.

Inse eu mergu mai de parte. A trei'a: Unei anime crestine e imposibile a se convertí si a se rentorná aeve la Ddieu, deca ea nu e resoluta a face unu feliu de divortiu cu lumea; si e contradicere a voi se fi alu lumii, a fi legatu de lume ca mai nainte, si a pretinde cumca pentru ace'a totusi ambli pe calea penitintiei sincere, pe calea mantuirii; unde e aci consecintia, scumpulu meu ascultatoriu, candu tu insu-ti marturisesci, cumca lumea e ace'a ce te-a facutu a perde spiretulu religiunii si spiretulu Ddieului teu? Pentru de a reaflá acestu spiretu trebue dara a te separá de lume, si in locu de a tí lu inchipuí in daru acolo unde nu e, tu lu vei cercá acolo unde e. Deci e evident, cá spiretulu lui Ddieu nu e in astfeliu de lume, despre carea vorbimu, dupa ce departe de a lu aflá aci, densulu aci a fostu rapitu de la voi; si eca pentru ce sum miscatu de cea mai adunca compatimire, vediendu unele suflete, de cari potemu dice cá lumea e plina, si cari, ca se nu se hotaresca odata la acésta despartire de lume, se disputa in veci pentru intorcerea loru, si in veci nu se intorcu. Ddieu le indemnna, darulu lucra intru densele, ele se aprindu de mii de pofte dupa mantuire, ai cugetá, cá sunt de totulu schimbate, si cá farmeculu a trecut; inse candu vine momentulu a rumpe cu lumea si a se despartí de lume, ah! crestineloru, acést'a loru li se páre dorerosa, mai dorerosa ca mortea. Si atunci aceste suflete afla mii de cause, mii de presteste pentru cari nu voiescu se face ruptur'a cu lumea. Ei ce? dícu omenii acestia, nu potemu noi fi ore ai lumii si totusi se ne mantuimu? Nu e Ddieu creatoriulu acestoru condituni, ce se arata sub numele de lume? Si ore nu este perfeptiune la omenii de lume asiá ca si la cei ai religiunii? Inse candu li respunde omulu, cumca nu e cestiune de lume peste totu; cá e vorb'a de o lume particularia, carea nu e, nu pote fi operea lui Ddieu; de o lume carea i strica si i va stricá totu deun'a, pentruca acést'a e o lume, unde domnesce peccatulu, pentruca acést'a e o lume, unde desfrenarea trece de lucru placutu si de omenia, pentruca acést'a e o lume ale carei intretieneri sunt mintiunile, pentruca acést'a e o lume, in carea patimele se afla ca in centrulu, in elementulu loru, pentruca acést'a e o lume in carea consciinti'a nu se pote feri de a nu se lovi de mii de stance, cá acést'a e lumea, de cari ei trebue se se desparta, de voiescu se fia ai lui Ddieu, cá nu e nici unu miedilocu, cá nu e nici o inconveiare, cá intorcerea loru e legata de acestu divortiu. Candu li vorbesce omulu asiá, éراسi obvine acea pedeca, cá a i despartí de asiá o lume, e a i despartí de ei insisi, cá-ci ei nici candu nu si-voiescu binele desí lu-ofteza totu deun'a de diumetate.

Careva mi-replica: ore cu potintia e se traiescu fora a vedé lumea; ce asi face eu, candu m'asi dechiará a nu mai fi alu lumii? Ce lécu asi

avé în contra uritului, care m'ar impresorá în acésta despartire de castra lume? Ce judecata si-va dá despre mine lumea? Sî eu dîcu, sufiere creștine, cã deca voi ati avé cãtu de pucina credinția, sêu mai bine, deca voi ati ascultã cãtu de pucinu credinția voastră, ati rosî de aceste sentiminte. Nu, nu, Domne, veti dice castra Ddîcu, nu de la acést'a trebuie se aterne mantuinti'a mea, sî eu judecu ca unu necredintiosu, candu cugetu asiã. Fia ca acésta despartire de lume se mi se para grea ori usiora, cã se mi casiune tristetia sêu bucuria, cã o aproba sêu o condamna lumea, dupa ce ea mi-c delipsa, e destulu pentru ca eu se me supunu. Deca mi va fi penibile despartirea, eu o voiu primî ca pedepsa pentru alipirile criminali ce am avutu cu lumea. Sî de cãte ori, o Domne! mi-a causatu lumea uritu, se fia asiã mare ostenela, candu eu voiu fi gat'a a-lu suferî pentru tine? Lumea me va osendî: sî ce mi-pasa, cã sum laudatu sêu defaimatu de lume, candu voiescu sinceru a me despartî de ea. Cercu, cari mi voru fi atunci ocupatiunile mele, si nu voiu avé ore destule, de me voiu alipî de detorintiele religiunii sî ale starii mele? Nu sunt aceste deprinderi mai demne de mine decãtu acele ce am facutu în lume, cari au respitu spiretulu mieu fora a-lu reimplé, sî cari au stricatu anim'a mea fora a i satisface?

Intr'acea, creștiniloru, voi me intrebati, cum trebuie se fia acésta despartire de lume, sî acést'a mi remane a ve esplicã. Sunt despartiri false sî sunt adeverate. Supunu cã ace'a ce o vomu imbracisîã noi va fi asiã cum trebuie se fia, cã va fi sincera, fora interesu, sî va avé de motivu pre Ddîcu; despartirea pote fi corporale din afora sêu cu anim'a, cu spiretulu. Afirmu, cã pentru de a vietui ca creștinu adevratu ambele sunt necesarie, pentruca despartirea din afora nu e de cãtu o fantoma, deca nu e sustienuta sî animata de cea a spiretului, sî cã ce'a a spiretului nu se pote sustiené nici subsistã, deca nu e ajutorata de cea esteriora. E delipsa o separatiune a animei sî a sufletului, cã-ci în daru sum despartitu de lume dupa haina, dupa stare, dupa locuintia, dupa funcțiune sî dupa conversatiune, deca spiretulu sî anim'a mea e legata de dens'a. Cu anim'a trebuie se me despartu de lume. Deci, voi, cari me ascultati, iub. creștini, în miedilocolu incurcatureloru din vietia acestui seculu, voi poteti avé acésta despartire a animei, o poteti avé, de voiti, asiã pe deplinu ca sî solitarii (eremitii, pustnicii) sî calugerii chiaru, pentruca anim'a e în puterea voastră, sî voi poteti dispune cu dens'a.

Inse acést'a nu e totu. Ci e delipsa ca despartirea animei se fia insocita sêu mai bine dîsu spriginita de despartirea esteriora sî corporale: sî pentru ce? Pentruca, lipitiunea (contagiunea) seclului e astfeliu, cãtu omenii cei mai desbranati de amorea lumii, nu se potu tiené neatinsi de dens'a. Trebuie dara din tempu în tempu a slabî sî a micșorã impresiunea ei, prin retragere sî isolare esteriora, trebuie a face ca acei consuli sî regi ai tierelor, despre cari a vorbitu Jobu, cari si-au edificatu palatiuri anume cercandu în densele singuretatca „*Ca regii sî consuli*”

tieriei, cari si edifica loru-si singuretati.“ (Jobu II.) De aci a venit datin'a monastiriloru, a acestoru locasiuri sacre, cari se folosescu astadi in crestinismu, si cari au produsu efecte de daruri atatu de miraculose.

Acést'a e ide'a prima a crestinismului, iub. ascultatori. Se ne despartimu de lume nainte de a se dispartí lumea de noi, cà-ci in fine dintre doue lucruri unulu trebuie se se intemple, ori cà ne despartimu noi insine prin virtute, ori cà vomu fi despartiti prin sila si necesitate. Deci, nu e mai bine, ca acést'a despartire se o facemu de noi prin atragerea darului, de câtu a acceptá ca ea se se faca contra voiei nostre prin violinti'a mortii? Se ne despartimu de lume pana ce despartirea nostra pote dá inca inaintea lui Ddiu marturia cà ne despartimu pentru elu. Cà-ci ce bucuria facemu noi lui Ddiu, candu ne intorcemu la densulu numai pentruca nu potemu mai multu gustá placerile lumii, séu mai bine pentruca lumea incepe a nu mai avé piacere de noi? Ce oblegatiune, ca se dicemu asiá, pote avé Ddiu facia cu noi, candu noi i dâmu lui remasiti'a lumii? ce gloria pote avé dupa noi, deca noi nu parasimu creatur'a, ci numai o desperare secreta ne face a ne adresá la densulu, pentruca creatur'a ne a parasitu pre noi? Se ne despartimu de lume asiá precum dorimu ca se fimu despartitu in judecat'a lui Ddiu, si dupace judecat'a lui Ddiu facia cu celu dreptu nu va fi pedepsa ci despartire, alegere, se facemu dar acum, ce Ddiu va face atunci; se ne aratâmu pe lume in rangulu, in care ar trebui se fimu, adeca desbinati de cei fora de lege de cei lapedati; si fora a o amaná pana la sosirea lui Is. Cristosu, se o facemu acum, cà-ci affandu elu in noi acést'a despartire, nu va avé decâtu a o intari, candu va veni a ne judecá. Se ne despartimu de lume, ca in acea di infricosiata, Ddiu se nu ne desparta de alesii sei; cà-ci precum existe dupa S. Scriptura o despartire de indurare si daru, asiá existe un'a de asprime si de dreptate; si cea mai mare rogatiune, ce fece Davidu in contra inamiciloru, cari fura si inimizii lui Ddiu, erá: „*Domne! desparte-i pre ei de cei pucini.*“ (Ps. XVI.). Domne, desparte-i de numerulu celu micu ai alesiloru tei. Peste totu, crestiniloru, nu ve inspaimentati de despartire cum ar fi unu statu tristu si infricosiatu. Candu ar fi despartirea astfelu si atunci ar trebui se o iubiti pentruca ea e pentru voi atatu de salutaria, atatu de necesaria. Ma cutezu a dice, cà deca ati fi credintiosi catra Ddiu in despartire, Ddiu ve va intinde prin ea fericiri preferabili totororu bucurieloru si totororu placeriloru sentiuiali. In adeveru, nimene nu e asiá fericitu pe pamentu ca cei ce sunt cu totul despartiti de lume: acést'a noi o marturisimu in tota diu'a, si éca ce e curiosu in lucru, cumca noi recunoscemu in altii ace'a, ce ar fi se faca fericirea nostra, si pentru noi nu o folosimu. Intr'ace'a, Scumpii mei Ascultatori, spiretele nostre atatu sunt de farmecate si incatusiate de nimicurile lumii, sentiurile nostre atatu sunt de cuprinse de amorea ei, câtu desi ne urimu prea adese de dens'a, totusi nu ne potemu desbraná de ea. Ori si cum, fratii mei, acést'a e caracterulu primu alu crestinului, a fi despartitu de lume. Inse

nu trebuie a rămâne într'atăta, ci alu doilea e a fi consacratu lui Ddiu, cum ve voiu arată in partea a dou'a.

Partea a dou'a.

Santi'a lui Ddiu recere a fi servitu prin santi, cum recere marirea regiloru de a fi serviti prin omeni mari; si ace'asi socotintia, carea face că acestia in calitate de suverani si de monarci, voiescu a avé principi ca se servesca cas'a loru, face că Ddiu ca Santulu Santiloru si-face o onore de a primi cultulu ce i se cuvine, prin omeni santiti cari porta intru sine unu caracteru de consacrare. Toti omeni sunt esentialmiate supusii imperiului lui Ddiu; inse nu toti omenii sunt sacrati spre acést'a lui Ddiu. Acést'a consacrare e efeptulu unui daru speciale; si dicitu, că acest'a e adeveratulu daru alu crestinismului. Pentru de a cercetá mai de aproape acestu adeveru, cugetati deschilinitu despre trei lucruri, demne de tota reflexiunea si capabile de a remplé animele vostre de cele mai nobili sentieminte ale credintiei: antáiu sublimitatea consacrarii, a dou'a obligatiunea nedispensabile de santia, ce impune acést'a consacrare crestinului; si in fine pet'a, ce se latiesce peste tote peccatele crestinului in urmaarea acestei consacratiuni. Deca veti fi preceptulu bine, iub. crest., aceste trei articule, nu va fi nimica, ce eu n'asi poté sperá de la voi.

Ce e ungerea botezului, in puterea carui noi suntemu crestini? E dice S. Ciprianu, o consacrare serbatoresca ce se face despre person'a nostra, ma o consacrare, in carea semena, că Ddiu si-a facutu placerea a ingramadí tota avuti'a darului seu, pentru a ni lu face cu multu mai pretiosu. Pentruca botezulu, adange acestu S. Parinte, ne consacraza intr'unu modu orecare, ce trebuie se ne inspire unu feliu de respectu pentru noi insine. Elu ne consacra ca regi, elu ne consacra ca preoti, elu ne consacra ca temple ale lui Ddiu, elu ne consacra ca fii ai lui Ddiu, elu ne consacra ca membri ai lui Ddiu. Ah! scumpii mei ascultatori, se invetiámu astadi, ce suntemu, si se ne rosínámu deca nu suntemu ace'a. ce ne indamna afáte motive ca se devenimu.

Dicu, cumca botezulu ne consacra ca regi si ca preoti: asiá dechiara Ap. S. Petru, candu, vorbindu catra crestini in epistol'a sa prima canonica, le da de odata aceste doue calitati, numindu-i „*Voi, fruptu alesu, preotia imperatesca, genu santu.*“ (I. Petru II. 9). Asemene si invetiácelulu multu iubitu: „*Si ne-ai facutu pre noi imperati si preoti Domnedieului nostru.*“ (Apoc. V. 10). Intru adeveru, ca crestini nu suntemu spre alt'a meniti decâtu a imperati — in imperiulu, care e in ceriu. Ca crestini noi suntemu inca preoti consacratu Ddieului viu: cum acést'a? pentruca ungerea botezuale nu numai că da crestinului puterea, ci i impune obligatiunea a oferí lui Ddiu sierfe continue: sierf'a spiretului seu prin credintia, sierf'a corpului seu prin penitintia, sierf'a averiloru sale prin elemosina, sierf'a resbunarii sale prin caritate, sierf'a ambitiunii sale prin umilintia; „*cu sierfe ca aceste se imblandiesce Ddiu*“ (Evr. XIII. 16)

dice S. Apost. Pavelu. E oficiulu preotului a aduce sierfa trupului și a sangelui lui I. Cristosu, nse in calitatea de crestini noi toti insii potemu aduce sierfa, precum afirma S. Leone: „*Se se cunosca pre sine de genulu imperatiei și de consocii oficiului preotiescu.*“ (Leone). Deci voi, scumpi crestini, nu ati poté aduce acésta sierfa cu preotii, de nu ati fi intru câtu-va voi însive preoti. De unde urma, că caracterulu de crestinu respando preste voi o parte din ungera preotiesca.

Adaugu, cumca in poterea acestei insusiri, voi sunteti consacratii de temple ale lui Ddieu. Acést'a e doctrin'a cea mai comuna a Stului Pavelu. Nu, fratii mei, dicea acestu mare apostolu, nu in temple redicate prin omeni, asiedia Ddieu locasiulu seu, ci in acele ce le-a edificatu elu insusi, adeca in voi iusive, pentruca voi sunteti bisericele atotpotintelui Ddieu. Acum grigiti, iub. asc.; acésta calitate ce o avemu de temple a lui Ddieu, e legata strinsu de darulu botezelui. Noi nu suntemu aeve templele lui Ddieu, decátu in câtu suntemu capabili de a primí pre Fiulu lui Ddieu prin impartasirea cu trupulu seu adorabile, candu apoi acestu Ddieu de bunetate și de maiestate vine a locui intru noi, și face din animele nostre totu atâte altarie, totu atâte corturi sacre, in cari densulu reside. Si prin ce suntemu noi capabili a primí pre acestu Omu di Dieu? Prin botezu. Că-ci de asi avé tota santi'a sufleteloru fericite, de n'asi avé caracterulu botezului, n'asi poté se me presentu la mes'a lui Is. Cristosu, nici se ieu parte de tain'a sa.

Ma ce su tote aceste calitati, in comparatiune cu titlulu gloriosu de fii ai lui Ddieu și de membri ai lui Ddieu? că acestia sunt terminii formali și espresiunile Scripturei. „*Era câti Tauu primitu pre densulu, li-a datu loru potere ca se se faca fii ai lui Ddieu, acei ce credu in numelu lui.*“ (Joanu I. 12). Si S. Pavelu Ap. scrie astfeliu: „*Voi suntetii trupulu lui Cristosu și medularie din parte.*“ (I. Cor. XII. 27).

Se trecemu acuma, Sc. A.! la obligatiunea santiei, carea ne impune calitati atâtu de sante.

Éca, mai dicu odata fratii mei, éca ce suntemu, éca insusirile maretie, ce vi le da darulu in proportiunea stariloru vostre. Ma ce urmari resulta din aceste principie? O caldura de iubire in anim'a nostra; zelu și integritate de moralu pentru de a ne sustiené pe trept'a gloriei, unde ne-a redicatu darulu. S. Ambrosiu eschiamă: Ab! Domne, meritămu noi se portămu acestu nume frumosu, deca printr'o portare (conduita) lasia amu degenerá și amu cadé din sentimintele nalte ale spiretului crestinu in degiosirile nefinite ale spiretului lumii? Asiá, Sc. A.! asiá cugetau Parintii Basericei, și S. Pavelu candu scrise epistole bisericeiloru incredintiate grigii sale puse inscriptiunea „*Basericeii lui Ddieu, care este in Corintu, celoru Santi intru Is. Cristosu*“ (I. Cor. I. 2) „*santiloru celoru ce sunt in Efesu.*“ (Efes. I.). Pentru ce? pentruca elu supunea, cumca un'a fora alt'a nu pote fi, și fiindu esenti'a crestinului de a fi consacratu lui Ddieu, a fi crestinu prin marturisire, erá a fi santu. Si elu la acést'a

nu luă altu motivu decâtu dicundu: „*Au nu sciti că (prin botezu) sunteți cas'a lui Ddieu și spiretulu lui Ddieu locuesce intru voi?*“ Deci templulu (cas'a) lui Ddieu trebuie se fia santu, și ori cine profaneza acestu templu, Domnedieu lu-va perde.

Despre ce Zenone de Verona insemna atâtu de solidu pecătu de ingeniosu. Deca acestu templu alu lui Ddieu, dîce densulu, ar fi intru noi perfeptu și deplinitu precum e intru cei fericiti cari sunt in ceriu, n'amu avé mai multu lipsa de a lucrá spre sanctificatiunea nostra; inse structur'a acestui templu avendu lipsa totu deun'a a cresce și a nu finí nici candu; panace traimu pe pamentu, e detorint'a nostra a-lu edificá necontentitu in vederea lui Ddieu, care e ziditoriulu seu primu. Unu adev eru, ce S. Paulu l'a espresu asiá de bine in aceste cuvinte: „*Intru care (Cristosu) construindu-se tota zidirea, cresce spre locasiu santu alu lui Ddieu.*“ (Efes. II. 21). Că-ci elu nu dîce, cumca Is. Cristosu e fundamentulu, pe care suntemu asiediati și edificati, ci pe care noi asiediámu și noi edificámu spre a fi unu templu consacratu Domnului. Inca odata dara, acestu templu nu pote fi edificatu intru noi decâtu prin santi'a vietiei nostre; de unde vine că o vietia santa de comunu se chiama vietia edificatoria. Si reapuca Zenone de Verona: „*Lucru miraculosu! că in tota din'a se edifica intru noi și cresce cas'a lui Ddieu.*“ (Zen. Ver.). E dreptu, dîce marele Apostolu aiurea, voi ca crestini participati la preoti'a lui Is. Cristosu și la ministeriulu preștiloru, ma chiaru pentru acést'a ve conjuru, se dati lui Ddieu trupurile vostre ca totu atâte sierfe sante, vietuitoric și placute ochiloru sei. Că deca preotii legii vechie poteau fi santi pentruca erau tramisi spre a oferi pani și temia, voi cari, in puterea chiamarii vostre oferiti lui Ddieu viptime fora asemenare mai nobili, voi cari i oferiti lui in tote dílele Mnelulu fora macula in sacrificiulu altariului; voi cari i poteti oferi anime, vointie și suflete, ce poteti voi fi alta? Si din caus'a acést'a cugetati ce necesitate vi se impune, a duce o vietia pura și descurcata de coruptiunea secului!

Éca, scumpi ascultatori, aceste trebuie se ve insufletiesca pre voi acuma, și deca nu sunteti miscati de ce am dísu, éca de aceste trebuie se tremurati, pentruca a nu urmá cele díse, e a comite unu sacrilegu. Ce e sacrilegiulu? e, dîcu teologii, abuzulu, profanarea unui lucru consacratu lui Ddieu. Ma totu ce este intru mine e consacratu lui Ddieu prin botezu, și sote pecatele, ce comitu sunt totu atâte abuzuri criminali, ce facu cu mine insu-mi. Prin urmare tote pecatele mele cuprindu in sine unu feliu de sacrilegiu, de care eu sum vinovatu. Inse de ce natura e inca acestu sacrilegiu? Elu e profanarea unui lucru nu numai consacratu lui Ddieu, ci impreunatu cu Ddieu, ci incorporatu cu Ddieu, asiá cum e unu crestinu in urmarea botezului și dupa principiile credintiei nostre. Ah! fratii mei, scriea S. Pavelu Corinteniloru cu dreptu indignatu de unu asemene abuzu, e posibilu ca se vinu la cele din afora? Aceste sunt cuvintele Apostolului: „*Dar nu sciti, că trupurile vostre sunt me-*

medulariele lui Cristosu, deci dar pre medulariele lui Cristosu le voi face medulariele meretricii? — Se nu fia!“ (I. Cor. VI. 15). Ce! eu voi corumpe o anima carea trebuie se fia locasiulu Ddieului meu, eu o voi spurcă de veninulu celu mai mortale, eu o voi intiná de tote ne-
convenintiele!

Acést'a Iub. A.! acést'a facemu noi parasindu-ne pecatului, noi fratii si medulariele lui Is. Cristosu! Nu e esagerare, nu candu plangemu trist'a decadere a crestinismului, că astadi nimic'a nu e mai comunu ca pecatulu. Candu vediú Ddieu in evurile prime ale lumii coruptiunea generale, in carea a cadiutu totu pamentulu, elu s'a caitu dupa limbagiulu Scripturei de a fi creatu pre omu „*Si mi-pare reu că i am facutu pre ei*“ (Gen. V.). Vederea atátei desordine lu fece se caute cu spaima la propri'a sa creatura si lu-indemnă a o nimic'i: „*Voiu nimic'i pre omulu, ce l'am creatu*“ (ibid.); că-ci elu nu potú suferi, ca faptur'a formata dupa asemenarea sa si inavutita cu donurile sale se defigureze asiá tipulu seu prin escese de rosine si desfrenari. „*Tota carnea va corumpe calea sa*“ (ibid.). Oh! fratii mei, se fia fostu acesti omeni d'antăiu mai viciosi de cătu noi, si in foradelegile lor mai criminali? Fost'au ei mai incurcati de datine moritorie, fost'au domniti de mai multe patime sentimentali, fost'au ei supusi la voluptati mai grosolane si mai intinate? Se intemplau intre densii mai multe nedreptati, mai multe dusmanie, mai multe resbunari, mai multe perfidie (necredintie)? Ma ori in ce casu poteau ei fi atátu de criminali ca noi? Aveau ei ace'asi legatura cu Is. Cristosu? legat'au elu cu ei ace'asi uniune, prin ace'asi daru, prin ace'asi taina (sacramentu)? Cu unu cuventu: erau ei crestinii ca si noi? Noi, pre cari legea noua ne impreuna atátu de strinsu cu Ddieu, carea ne da o comuncatiune atátu de intima cu Ddieu, si ne face intru catu-va a partecipa chiaru de natur'a lui Ddieu; noi deca suntemu peccatosi, pre noi pecatulu ne face multu mai condannabili naintea tribunalului divinu si multu mai vinovati naintea dreptatii lui Ddieu.

De ce avemu noi deci a ne teme? Oh! intorca-si ceriulu amenintierea infricosiata, si noi oh de amu poté-o preveni! Si Ddieu, dupa ace'asi termini ai Scripturei, nu se pote căi de ce'a ce a facutu pentru noi, onorandu-ne de unu caracteru atátu de santu si atátu de gloriosu; elu nu pote resipi acésta baserica ce a rescumperat'o cu sangele si a insuflit'o cu spiretulu seu. Ce dicu, Sc. A.! Ddieu nu o va resipi in veci, si acésta Baserica va subsista pururea, pentrucă ea e redicata pe petra tiepena. Inse Ddieu, indestulitu a-si retiené pucine sulette fideli, va resipi multi supusi nedemni, cari o surpa in locu de a o edifica. Elu i va sterge din imperiulu seu, ca pre totu atáte scandaluri, si elu i va transporta la natiuni straine. Elu va conserva crestinismulu, inse va respinge milioane de crestinii. Elu va concede ca faci'a credintiei se se stinga intre noi; vai! că éca a si inceputu a concede, si panace se respande lumin'a Evangheliei peste popore immormentate in umbrele mortii, pana atunci vedemu multe

minti intunecandu-se și picandu mereu, mereu in cea mai grosa intunecime a necredintiei! . . . Si ce ne mai remane, Ddieulu meu! decât a avé recursu la indurarea ta nefinita, ca se ne abati totu pe càile credintiei celei curate și active. Asiá vinovati cum suntemu, noi totusi suntemu fiii tei, cari te rechiamâmu ca pre parintele nostru, noi totusi suntemu membrele fiului teu adorabile, pentruca suntemu crestini. Desi n'avemu acuma decât o lucre debile, carea indrepta pasii nostri, ea pote cresce cu ajutoriulu darului teu și se pote intari. Nu lasá, Domne, ca acestu din urma radimu se ni se iee. Resbuna-ti asupra nostra, pedepsesce-ne dupa vointi'a ta, noi primimu pedeps'a, cà-ci o amu meritatu. Inse sustiene, Domne! credinti'a nostra, immultiesce credinti'a nostra, da vietia credintiei nostre, pentru ca se o incoronezi intru fericirea eterna, unde se ne conduca Tatalu, Fiiulu și Spiretulu Santu. Amin.

Dominec'a XVI. dupa S. Rosale

sî

Serbatoarea naserii Prea curatei.

BCU Cluj / *Predica* / University Library Cluj

(dupa S. Alfonsu de Liguori).

„Era Iacobi a nascutu pre Iosifu, barbatulu Mariei, din carea s'a nascutu Isusu, ce se dice Cristosu. (Mat. I. 16).

Mari sunt laudele, cu cari au prea maritu ss. Parinti pre Ace'a, a carei nascere o serbâmu noi astadi. Acum o numescu regina fora asemnare. Acum se dice cà Ea e operea omenesca a atotpotintiei, intieptiunji și bunetatii. Acum se numesce alvi'a, prin carea curgu tote darurile rescumpararii nôstre; acusi miedilocitori'a intre dreptatea lui Ddieu și lumica peatosa; și in alte locuri se numesce refugiulu (loculu de scapare) pentru toti, și spriginiti'a potinte in tote lipsele. Cu adeveratu mari și sublime titele! Eu inse dicu cu S. Anselmu: Tota sublimitatea, ce se pote cugetá și dice despre Maria, e cuprinsa in cuvintele Evangelistului „din carea s'a nascutu Isusu.“ Si cà se potemu cunosce insemnatarea serbarii de astadi a naserii Prea curatei, baseric'a intona ca mai la nici o alta serbatoare de peste anu innuri de bucuria. Ea dice: Astadi e nascerea S. Fetiore Maria; se serbâmu acêsta di maretia! Da, cu bucuria se serbâmu nascerea acestei Fetiore. Si in s. liturgia se dice: Fi binecuvantata, o Maria! carea te-ai nascutu se fi mam'a unui rege peste toti regii. Causele acestei bucurie mari ni le arata din destulu SS. Parinti, considerandu ei nascerea Mariei ca implinirea profetieloru din testamentulu vechiu, ca inceputulu naserii lui Cristosu și ca auror'a fericitoria, carea premerge luminii mangaiatorie, ce va se vina. Pentru ace'a eu nu ve

potu indemná mai bine spre serbarea demna a acestei dile, decâtu infacisiandu-ve nascerea Mariei su modulu intretitu aratatu de SS. Parinti, dicundu:

1. Intru Maria s'a nascutu implinitorea profetieloru celoru mai frumoase.
2. Intru Maria s'a nascutu mam'a lui Ddienu.
3. Intru Maria s'a nascutu mam'a nostra plina de daruri.

I. Intru Maria s'a nascutu implinitorea profetieloru celoru mai frumoase.

In multe tiere e datin'a, cumca se da supusiloru de scire, candu este sperantia, cá curundu va veni pe lume unu urmatoriu alu principelui loru, ca toti, mici si mari cu acceptare voiosa se caute la diu'a, in carea domnitoriulu loru fiitoriu va vedé lumin'a dilii. Unu ce asemene a premersu si nascerii Preacuratei; nu câteva dile séu lune, ci vestirea nascerii ei, ce va se fericesca lumea intrega, cuprinde patru mii de ani. Si asiá s'a si cuvenitu. Cá-ci, deorece prin nascerea ei fu conditionata venirea acelui Domnu, cui erá se i servesca lumea intrega, Ddienu voi, ca tote gintile (neamurile) se privesca cu acceptare voiosa spre nascerea ei. Dupa limbagiulu SS. Parinti fu profetita acesta fiia acum in paradisu prin pomulu vietiei; in timpurile lui Jacobu prin scar'a vedinta de densulu, ce se naltia la ceriu. Spiretulu S., dice santulu Ildefonsu, a profetitu prin profeti despre Maria, a inscintiatu despre dens'a prin cuvinte domnediesci, a anunciat'o prin tipuri, in trecutu a facutu promisiuni despre dens'a si apoi le a implinitu. Cá eca! la Maria se referescu dícerile profetiloru si simbolele S. Scripture. (Serm. I.). Minunea, ce o vediú Moise odiniora in tufa de spini, ce ardea si totusi nu se consumá, candu se dede lui Moise promisiunea despre eliberarea poporului israelitu din servitutea egipténa, o considera ss. Parinti ca unu simbolu, in care fu vestitu, cá foculu de iubire alu cuventului intrupatu va straluci fora cea mai mica stricatiune intru fetiori'a Maria; si cá precum se incepú eliberarea Israelitoru la acea tufa de spini, asiá s'a inceputu eliberarea nostra din puterea iadului cu Maria. In minunea, ce se intemplá odiniora cu vergeu'a (toia-gulu) lui Aronu, carea fora amestecu omenescu infflori, aflara SS. Parinti prototipulu Mariei, carea fora cooperare omenesca nascú florea vietiei, pre Cristosu Fiiulu omenescu. Ce se spune despre arca (secriulu legii), cumca in presintia ei s'au surupatu murii Iericonului, SS. Parinti referescu la Maria, carea ca o arca a legii a venitu in lume, ca imperiulu satanei se se cutropa in ruine. Ce dice Davidu despre edificarea Sionului: Mare lucru e acest'a, cá nu unui omu, ci unui dienu se gatesce locasiu, SS. Parinti considera de profetia, ce tientesce la Maria. Pentru acea dice S. Petru Damianu: Maria e ace'a, pre carea a edificat'o si a consacrat'o St'a Treime de templu viu alu cuventului divinu si de celu mai curatu locasiu alu aceluia. Pentru ace'a o numesce S. Ildefonsu, unic'a casa a architectului

domnedieescu, și S. Epifaniu, baseric'a Ddioului viu. Ce vorbesce profetulu Isaia despre unu munte, ce e asediatu pe verfulu muntiloru, intielege S. Gregoriu despre Maria. Că-ci, dice densulu, prea fericit'a fetiora Maria a fostu unu munte pe verfulu muntiloru, intrecundu prin demnitatea electiunii (alegerii) sale tota inaltimea altoru creatiuni. E dara o multime de profetie și de simbole in legea vechia, cari afla in Maria esplicarea și implinirea loru cea mai frumoasa. Avemu dara tota caus'a a ne bucură forte cu sant'a baserica, mam'a nostra. Inse cum va cresce bucuri'a nostra, candu ne vomu aduce aminte de promisiunea profetului Isaia?! „Éca, o feciora va concepe (primi in pantece) și va nasce unu fiu, alu carui nume va fi Emanuilu, adeca: Ddiu cu noi! Că-ci

II. Intru Maria s'a nascutu mam'a lui Ddiu.

Precum abia esiste doctrina in baseric'a nostra santa, contra careia se nu se fia luptatu omeni impii, asiă fu atacata și doctrin'a, cumca Maria e intru adeveru mam'a lui Ddiu. Inse baseric'a dupa indrumarea urditoriului seu divinu a consideratu pre unulu ca acel'a de paganu și publicanu, care nu voiesce se o asculte; a eschisu pre astfelu de omeni din sinulu seu și a continuatu a invetiă: cumca Maria e intru adeveru mam'a lui Ddiu, fiindu ca intru adeveru a nascutu pre Fiiulu lui Ddiu. Desi ne este destulu spre credintia a sef, cumca baseric'a invetia acésta, totusi usioru se pote și demustră, neavendu decâtu a cită cuvintele Stei Scripture spre a amuti pre oricare contrariu. Anume, dupa cuvintele lamurite ale Stei Scripture, angerulu Gavrilu a venitu la Maria și i a promis, că ea va concepe și va nasce fiu, care se va numi fiulu celui Preainaltu. Deci deca acel'a, care fu vestitu prin angeru și nascutu de Maria, e fiulu lui Ddiu; atunci Maria trebue se fia mam'a Fiiului domnedieescu. Inse pentru ce aceste demustrari inaintea vostra crestiniloru, cari in rogatiunile vostre de tote dilele marturisiti și chiamati intru ajutoriu pre Maria ca pre mam'a lui Ddiu? Dara aceste cuvinte se dicu de multi, fora ca ei se observe, ce sublimitate insusiescu Mariei prin acésta numire. Evangelistulu nu scie vesti lauda mai mare despre Maria decâtu, că scrie, cumca Maria e ace'a, din carea s'a nascutu Isusu, ce se numesce Cristosu. Prin acést'a Maria intru atât'a se inaltia, câtu dupa cuvintele Stlui Anselmu in lume nimica nu existe, ce s'ar poté asemenă ei. Numesce pre Maria regin'a ceriului séu Domn'a angeriloru, séu ori ce poti spune mai maretiu; tu prin acést'a departe nu dici atât'a, câtu candu o numesci mam'a lui Ddiu. Pentru ace'a și dice S. Bernardinu: Perfeptiunea mamei virginali e atâtu de mare, câtu numai Ddiu o pote stravedé (Serm. 51). Și S. Toma dice, că este unu ce nefinitu intru ace'a a fi mam'a celui nefinitu. Domnulu, dice altu dascalu basericescu, a datu prea fericitei vergure donulu celu mai inaltu, de care e capabile vre o faptura, adeca a fi mam'a lui Ddiu. Intru contemplarea acestui adeveru eschiamo S. Petr. Damianu: Ací tota faptur'a se taca și se tremure și abia se cuteze a

privi la nemesuratatea unei demnitati atâtu de mari (Serm. I. de nat.) Maria pote numi fiulu seu pre acel'a, despre care Parintele cerescu graiesce cu fala: „Acest'a e fiulu meu multu iubitu, de care se bucura anim'a mea!“ Angerii potu dice: Tu esci rescumparatoriulu meu! Si tota creatiunea pote dice: Tu esci Diulu meu! Inse Maria singura pote dice: Tu esci fiulu meu; eu te am nascutu pre tine. (S. Epifan.). Cumca e neesplicabile acésta demnitate (vrednicia), ne da ins'asi Maria a intielege, dicandu in cantulu seu de lauda: „*Cà a facutu lucruri mari cu mine celu Atotpotinte.*“ (Luc'a I. 49). Ce lucruri mari aru fi aceste, eu nu esplicu, pentruca nu se potu esplicá, dice S. Toma. Avemu dara causa a ne bucurá la dfu'a nasterii celei pline de daru, si a i aduce astadi saltandu si iubilandu iubirea si venerarea nostra, ei carea fu redicata peste tote fapturele. Inse cu câtu incredere trebue se venerámu noi pre Maria atuncia, candu cugetámu, ce dice unu doctoriu basericescu: De e Maria mam'a lui Ddiu, atunci ea are unu dreptu deschilinitu la indurarile fiului seu, carele nu i pote denegá ei nimica, pentru ce lu-roga. Si cum va trebui se cresca increderea nostra intru Maria, si bucuria nostra se se naltie astadi, candu mai cugetámu, cá:

III. Intru Maria s'a nascutu mam'a nostra plina de daruri.

E adeveru constatatu, cumca noi prin protoparintele nostru Adamu amu ereditu (moscenitu) blastemu si perire; ma totu asiá de siguru e, cumcá a venitu unu Adamu mai bunu pentru noi, anume fiulu lui Ddiu Is. Cristosu, care s'a facutu omu, si in care singuru este mantuintia. Acestu alu doilea Adamu cerescu e Salvatoriulu (mantuitoriulu) si Ferictoriulu nostru; pe scurtu in elu a aparutu abundanti'a daruriloru. Inse afora de Ddiu, cui mai avemu a multiamí pre acestu urditoriu alu totororu daruriloru? De siguru aceleia, a carei nascere o serbámu astadi. Cà Maria l'a conceputu si l'a nascutu. Pentru acea mam'a daruriloru ni-o potemu numi. Séu dora se nu i se cuvina acestu nume aceleia, prin carea urditoriulu si datatoriulu totororu daruriloru s'a datu noue? Pentru acea o si numescu SS. Parinti acusi mam'a vietiei, acusi mam'a totororu credintiosiloru, acusi mam'a celoru vii, acusi mam'a darului. Inse de privimu la amorea, cu carea ne partinesce pre noi Maria, si la gratiele multe, ce ni se versa prin dens'a, cu atâtu mai voiosi o potemu salutá ca pre mam'a nostra a daruriloru. Din anima Maria asiá ne iubesca ca si cum ins'asi ne-ar fi nascutu. Noi ne potemu apropiá de dens'a cu increderea tota ca de o mama dulce. Cà iubirea, ce ni-o impartasiesce Maria din indurarea sa, e cu multu mai tare decâtu cum pote fi o iubire firesca. Cumca de la Maria se reversa peste omeni cele mai pretiose daruri, despre acést'a sunt marturie tote scelele crestine. Pentruca nu e seclu, care se nu fia avutu de darurile Mariei. Nu numai cei pii si nevinnovati au fostu ajutorati prin dens'a in necesurile trupului si sufletului lor, ci si cei mai mari pecatosi, de a caroru caintia si indreptare nu

erá speranția, chiaru criminali de tota ples'a, cari au încaruntitu în foradelegi și datine rele, au fostu scosi miraculosu prin Maria din starea infricosiata a sufletului lor, au fostu impacati cu Ddiu și straformati în omeni virtuosi. Pentru ace'a dîcu SS. Parinti, că nu s'a mai auditu se fia recursu cineva la Maria, la mam'a daruriloru fora a fi fostu ascultat. Din acést'a inse nu e iertatu a conchide, că ar poté castigá cineva nemiedilocitu prin Maria iertare de pecate séu altu daru. Nu. Maria se roga la Ddiu pentru noi. Ea se roga pentru peccatosulu, care cerca la dens'a refugiulu seu, și elu prinesce prin acést'a darulu deschilinitu alu caintiei într'unu gradu, cătu are numai a lucrá cu acestu daru spre a castigá iertare de pecate. Ar fi, dreptu ace'a neprecepere, deca vre unu peccatosu ar implorá pre Maria pentru iertarea peccatorulu sale, séu si-ar inchipuí, că va dobendí de siguru acésta iertare, numai deca va indireptá în tota diu'a o rogatiune catra Maria. Nu, Maria nu are nici puterea a iertá pecate, nici a impartasí altu daru de la sine ins'asi; și de siguru rogatiunea aceluia nu va aflá ascultare la dens'a, care cuge-tandu că e amicul Mariei, continua vietia sa peccatosa. Numai acelu peccatosu afla ajutoriu la Maria, care su sarcin'a grea a peccatorulu sale se adreseza la ea intimu și cu incredere, ca dens'a se miedilocesca prin intrepunerea sa potinte de la Ddiu o recunoscere adeverata a peccatorulu, o caintia pentru ele, o acusare sincera a lor și voi'a serioasa de a duce o vietia adeveratu crestinesca. Numai astfelu de peccatosi potu fi fii Mariei; și numai pre aceia i intielegu candu dîcu, că peccatosulu, care se adreseza catra Maria nu e cu potintia se pera. Maria e mam'a daruriloru pentru toti aceia, cari o roga în modulu cuvenitu pentru spriginulu seu. Aceia inse nu o aru rogá bine, cari ar crede, cum ca Maria le pote dá lor nemiedilocitu ceriulu, și că ea are numai unu cuventu se puna, și atuncea ceriulu li s'ar deschide lorú îndata. Nu, acelu ce voiesce se se roge adeveratu la dens'a trebuie ca se o chîame spre miedilocirea daruriloru poterice de mantuintia; că-ci ceriulu nu e cu potintia se se castige prin rogare ci deschilinitu prin lupta și truda se impartasiesce ca corona de invingere. Și deca dîcu, cumca celu ce onoreza pre Maria în adeveru, acel'a nu va perí; nu voiescu ca se precepteti alta decátu că: cine roga pre Maria pentru castigarea daruriloru poterice de a efeptuí mantuintia sa, acel'a la rogarea ei miedilocitoria va primí daruri în prisosintia de la Ddiu, și va luptá lupta buna, și va evinge coron'a vietiei. Cumca Maria e mam'a daruriloru pentru astfelu de fii, avemu destule probe înainte ochiloru. Ori nu aflámu omeni pietosi, cari abíá au facutu vreodata peccatu de morte? Ni se pare ca o minune, cumca au remasu curati între atáti desfrenati, temetori de Ddiu între atáti impii pana la capetulu vietiei lor. Ne vine a întrebá, cum e posibilu acést'a? Acele daruri poterice, ce au primitu prin mam'a lorú domnediesca și plina de daruri, li-au facutu o asiá vietia virtuosa nu numai posibilu, ci și usiera și placuta. Asemene vedemu pre altii, cari cadu în pecate grele; inse ei érasí

se redica și ambla mai departe pe cale buna. De unde aceste poteri? Prin devotiunea loră catra Maria. Erasi altii au imbetranitu in pecatu; ei s'au datu prinsii lumii, carni și lui satan'a asiá câtu nici esemple bune nici admoniari (dogeniri) binevoitorie n'au resultatu nimic'a la densii; și totusi se intorcu, contra sperantiei loră proprie, de odata; și marturisescu peccatele cu cea mai dorerosă caintia, invetia a se infrená pre sine, tienu penitintia serioasă și constantă și moru ca impacati deplinu in pace fericita. Și de unde ast'a? Ei s'au adresatu in starea loră misera catra Maria și prin intrepunerea ei au dobenditu gratia și misericordia și prin o indreptare constantă vietii'ă eterna. Cine considera darurile, câte au venitu pe lume prin Maria și câte mai vinu inca in tota diu'a, se va uní cu mine in parere, cumca nascerea Mariei e intru adeveru nascerea mamei a totororū darurilororū.

Asiá dara se petrecemu acésta di dupa indemnarea Stei Baserice cu bucuria inalta! Bucura-te și salta, tu fiu nevinovatu alu Mariei! că-ci panacandu te vei alipi cu devotiune adevărata de acésta mama plina de daruri, ea ti-va fi mama scutitoria, de aru amenintiá ori câte pericle nevinovati'ă ta. Ma și pre tine, peccatosule miserabile! tu care pana acuma ai petatu vietii'ă ta cu peccate și foradelegi, și pre tine te provocu astadi la incredere voiosă; că numai de vei avé de aci nainte vointia buna, a fi altu omu, și de vei chiamá necontentitu pre Maria intru ajutoriu, și tie ti se va impartasi darulu in prisosintia, prin care te vei redicá, te vei intari, și vei poté rumpe catusiele datinelorū tale rele, vei marturisi plinu de caintia peccatele tale și vei deveni altu omu inaintea lui Ddiu. Asiá, bucurati-ve cu totii, ori cine ati fi! Că deca veti venerá voi pre Maria cu devotiune adevărata și plina de incredere pana la capetulu vietiei vostre, vietii'ă voastră o veti orendui spre placerea lui Ddiu asiá, câtu mortea voastră va fi o trecere voiosă la o vietia mai buna. Asiá, Maria ve va demustrá apoi, că ea ve este cu adevăratu o mama a darurilororū, precum in vietia, asiá și la morte. Amin.

Inaltiarea Stei Cruci.

Predica

(de Ioanu Murgu, parocu in Oradea-mare).

Despre crucea mortii nostre.

„Eca acest'a e pusu spre caderea și scolarea multor'a din Israilu, și spre semnu, caruia i se va contradice. (Luc. II. 34).

Iub. A.! Dupace invinse imperatulu Constantinu pre Masentiu contrariulu seu prin semnul crucii, St'a Elena, mam'a sa caletori la Ierusalimu, se suí pe muntele Calvariei și cugetă intru sine: stau acum pe

loculu luptei, inse unde e instrumentulu invingerii? Ea mandà se sàpe pe acelu locu, si indata aflara trei crucei jacundu peste olalta. Inse cum se destinga acum, care e crucea Mantuitorului? Marcariu, episcopulu de atunci alu Ierusalimului, dechiarà inse, cumca crucea adeverata se va descoperi printr'o minune. Dreptu ace'a elu atinse indata cu antâi'a si a dou'a cruce pre o femeia, ce jacea pe patulu mortii, si starea ei remase totu ace'a; inse indata ce o atinse cu a trei'a cruce, femeia se sculà si fu sanetosa. Acést'a fu crucea adeverata, pe carea a suferitu Mantuitorulu. Mai tardiu inse poporele barbare asiatice cuprinsera Ierusalimulu si Crucea santa fu multu tempu in potestatea loru, panace imperatulu Eracliu o renvinse din manele rapitorie ale Persiloru si o redicà éراسي in baseric'a Stului Mormentu din Ierusalimu. — Si memori'a acestui faptu maretiu o serbâmu noi astadi.

De atunci st'a Cruce si-castigà éراسي rangulu seu de onore, si crestinii au redicatu totu deun'a cu pietate Semnulu Crucii la biserice, la morminte, la cãli si la drumuri. Astadi intempina pretotindenea ochiulu nostru acestu semnu alu salvarii, si privirea lui trezesce in animele nostre multiamita, iubire si umilintia. Inse totusi, o câtu de deosebite sunt sentârile si cugetele omeniloru la privirea semnului Crucii! Ca se grãescu cu apostolulu „Crucea se arata celoru ce pieru ca o nebunia erã altor'a adecã noue celoru ce ne mantuimu este puterea si întieleptiunea lui Ddieu.“ (I. Cor. I. 18). Necredintiosii, scelerosii si cei fora Ddieu o privescu cu ura, despretiuire si nepasare, pana ce credintiosii, dreptii, si temetorii de Ddieu si-inaltia cugetulu plinu de speranti'a mantuirii catra dens'a. Si asiã ca se me esprimu cu cuvintele betranului Simeonn, ce le-a disu despre Cristosu „Crucea e pusa unor'a spre cadere altor'a spre scolare.“

Acésta impresiune, ce casiuna vederea Crucii, ce deosebesce de dupa conditiunea si starea spiretuale a omeniloru si dupa tempu; inse mai momentosa e ace'a, ce o semte morbosulu in *or'a mortii*. Esiste la crestini, Iubitoru, datin'a frumosa, cà Crucea Domnului se aduce si se arata la patulu moribundului. Oh, ce dulci sentieminte cuprinde atunci pre crestinulu adeveratu! Elu vede Crucea sacra si si-aduce aminte de vietia sa, cum a portatu si densulu fidelu crucea vietiei; privesce la dens'a si de asupra ei i se pare cà vede, cum a vediutu Constantinu, aceste cuvinte: „*intru acestu semnu vei invinge!*“ Si éras ce fioru cuprinde pre celu peccatosu, candu in clipit'a din urma a vietiei sale vede semnulu, ce elu l'a contemnata si l'a uritu in vietia sa! — Crucea e dreptu ace'a:

1. *Pentru celu ce more in cerbici'a peccatului, obieptulu infricosiarii, — éras*

2. *Pentru celu ce more cu consciiti'a curata e obieptulu unei fericiiri nefinite.*

Se invetiãmu astadi Iub. A.! a aflã in semnulu crucii mantuirea, pacea si invingerea.

I.

„Este renduitu omeniloru se mora odata.“ (Evr. IX. 27). Este renduitu; si va sosi diu'a, pote mai nainte de ce amu socoti, pote ca e aproape or'a, carea va fi cea din urma a vietiei noastre. Va sosi diu'a, in carea voru inceta pentru noi tote, tote din lume. Sentinti'a e generale, nerevocabile si fora nici o esceptiune. „Noi toti morimu si ne cufundamu in morminte ca plo'a in pamentu. (III. Reg. XIV. 14).

O Domne! de ar pluti acesta sentintia necontentitu naintea ochiloru totororu; ore te-aru vatemá pre tine asiá de multe ori, au aru iubi lumea asiá de puternicu, au n'aru pemnorá iubirea loru tota tie? Inse dorere mai nimene nu cugeta la mortea sa, nu cugeta, ca pote fi aproape, si ca trebue se se pregatesca. „Oh! voi nepreceptiloru! cine v'a farmecatuu pre voi?“ (Gal. III. 1). Cine v'a insielatu pre voi intru atát'a, a ve spaimentá si a ve instrainá de cugetulu mortii? — Si totusi vomu mori, desi nu cugetamu la morte, cá-ci: „scurte sunt dílele omului, si Domnulu li-a pusu otare, ca nimene se nu le treca.“ (Iov. XIV. 1, 5).

Trebue se moriu. Nu sciu, candu va sosi momentulu mortii mele, dar sciu, cá de siguru va sosi. Nu sciu cum voi mori dar sciu, cá de la insusirea mortii mele va depinde tota eternitatea mea; sciu, cá nesmintitu asiá voiu mori, precum am vietuitu, si totusi ah! nu asiá traiescu precum asi voi se moriu. . . .

Momentulu supremu sosesc; si atunci Baseric'a, ca o mama ingrigita de sortea fiiloru sei acure la patulu muribundului; lu indemna prin svaturi si admoniari se si-redice cugetulu la Ddiu si cu anim'a umilita se si-marturisesca peccatele sale; se roga pentru densulu; lu-intaresce cu SS. Sacraminte; lu-deslega de peccate si lu-binecuventa. Si infine inaltia St'a Cruce peste patulu seu. — Si aci se hotaresce, cui i este crucea mortii spre cadere, spre osenda, si cui spre scolare adeca fericire eterna.

Se pasimu la patulu moritoriului, acelui moritoriu, care a traitu totu deun'a in peccatu si in anim'a carui nici candu n'a intratu penitinti'a. — I aratamu semnulu Crucii.

Inse elu si-intorce cu spaima privirea de catra Cruce, cá-ci elu nu vede in ea semnulu mantuirii, ci alu resbunarii; elu vede crucea telhariului, care fu restignitu de laturea Rescumparatoriului, care a vediutu suferintiele lui Cristosu, a fostu stropitu de sangele lui scumpu, a auditu cuvintele mantuirii din gur'a lui divina, a vediutu minunea cu sorele, a auditu, cum a promis Cristosu sociului seu ceriulu, a fostu insusi admoniatu se suferi mortea cu caintia de peccatele sale comise, dara nu, tote au fostu insedaru; — in locu de a cadé intru sine a batjocuritu si a blasfematu pre Cristosu, panace sufletulu seu a sboratu in iadu. Chiaru asiá peccatosulu reutatosu. In viet'i'a sa elu n'a voitu se scie, ce e Cristosu, ce e credintia si ce e virtute; éra acuma in or'a ultima, candu i se presenta Crucea, consciinti'a lu remusca, sufletulu lui se turbura, si nu

vede în Cristosulu restignitu decâtu pre Judecatoriulu seu neinduratu. Elu se ingrozese, că-ci fora voia i vine a minte, în vietî'a sa de câte ori l'a restignitu pre Ddieulu, alu carui tipu lu-vede acum pe cruce, de câte ori a rennoitu dorerile, de câte ori a ruptu ranele lui; de câte ori l'a vendutu ca Iuda pentru castiguri rosinoase, de câte ori l'a parasitu cu perfidia. I vinu tote aceste a minte si trebuie se dica cu cuvintete Apostolului: „De câte ori mi-am restignitu mie pre Fiulu lui Ddieu de nou si l'am espusu la batjocura.“ (Evr. VI. 6). Trebuie se dica aducundu-si aminte, că s'a impartasitu nedemnu de trupulu si sangele lui Cristosu „Cu nedemnitare m'am facutu vinovatu“ (I. Cor. XI. 27). Elu scie si si-aduce aminte, cumca „Cei alesi de Ddieu sunt aceia, cari s'au facutu asemenea faciei lui Is. Cristosu“ (Rom. VIII. 30) — dar elu unde se afecea mai pucina asemenare între sine si celu restignitu, candu elu nici odata nu l'a recunoscutu de exemplu? Cum va poté acceptá se iee acuma parte de promisiuni, candu elu nicecandu n'a urmatu invetiaturele lui?

Asiá e Iub. A.! privirea Crucii revoca de odata în mintea moritoriu-lui pecatosu tota vietî'a sa, tote foradelegile sale nenumarate; si memori'a acestor'a imple sufletulu lui cu spaima si cu desperare. Cufundatu, cum e în noroiulu pecatelor si impetritu în necredintia elu nu are mai multu curagiulu a crede, că pentru densulu se mai fia iertare, elu nu voiesce se creda mai multu în indurare, si o ambitiune miserabile si demna de tota osend'a lu-face se persiste în cerbici'a sa.

Însedaru tota ostenele si tota incercarea de mangaiare pentru unu omu ca acest'a. Elu nu da nimenui crediementu, nici o schinteua de credintia nu se acitia în anim'a lui; elu more fora indreptare si fora caintia. O ce morte nefericita! „O câtu e de impia mortea pecatosului!“ trebuie se strigâmu cu psalmistulu (XXXIII. 22).

Éca Iub. Asc.! acést'a e urmarea unei vietie sclerose, acést'a e finea aceluia, în a carui anima s'a inradecinatulu pecatulu. Atunci candu sufletulu seu sta în port'a eternitatii elu perde tota speranti'a, tota increderea în indurarea domnedicesca. Unulu ca acest'a nu vede mai multu în Ddieulu indurariloru si alu daruriloru decâtu pre Ddieulu pedepsei si alu dreptatii; si-intorce faci'a de la densulu si orbisii se precipita în adunci-meá peritiunii. A avutu înca tempu de coregere, de caire, de intorcere si nu l'a folositu. Ddieu l'a chiamatu la sine cu blandetia, ma elu n'a voitu se lu-asculte; si susu în fruntea călii, ce duce la fericire a fostu plantata Crucea mantuitoria, elu inse s'a ingrozitu de dens'a; intru elu s'au plinitu cuvintele, că — „s'a pusu semnu, caruia se va contradice!“ (Luc'a II. 34) — „O impia e mortea pecatosului!“

II.

Decumva deprinderea virtutii nu ni-ar aduce altu folosu, decâtu că ni-ar castigá o morte modesta dar fericita, Iubitiluru, au nu ar fi salutaru numai de dupa uniculu acest'a castigu a o preferi totoruru folosuri-

loru și bunurilor lumii acesteia? — Se vedem acuma pre moritoriulu dreptu și credinciosu; ce scena cu totulu deosebita ni se presenta aici! I aratâmu lui Crucea Domnului; și eta limb'a lui, de și nu e potintiosa a grai, dar i graescu ochii, miscamintele, suspinele și tota anim'a sa. Cu umilintia privesce Crucea Mantuitoriului seu, și cu spiretu infrantu o saruta, și o uda cu pariele lacrimeloru sale. Aici nici că e necesariu a i insuflă cutezare umilita, că-ci elu e dedatu a-si versá anim'a la pitiorele Cristosului seu restignitu. Pieptulu lui se naltia de cele mai dulci și mai sacre sentieminte.

Credinti'a sa viua lu-animeza și i inspira o adunca veneratiune catra maiestatea domnedieesca, alu carei chipu restignitu lu-vede inaintea sa, și convinsu despre divinele promisiuni, ascepta acum implinirea loru fericita. „*Intrá-vomu in cas'a Domnului Ddieului nostru.*“ (Ps. CXXI.). O caintia adeverata și o dorere sincera petrunde sufletulu seu, că a vatematu adese prin pecate pre Ddieu; elu suspina: „*Tie unuia am pecatuitu!*“ (Ps. L. 6). Foculu iubirii se aprinde de nou intr'ensulu și ultim'a sa flacara o sacreza celui Prea inaltu, graindu: „*Ce moscenescu in ceriu, și ce iubescu in ceriu afora de tine, Domnedielu animei mele și partea mea in eternu!*“ (Ps. LXXII. 25). Acusi sunt éra sentiemintele de multiamire, cari lu-rapescu a eschiamá: Cátu sunt de mari darurile, cari mi le ai castigatu, Mantuitoriulu meu! de câte pecate m'ai spelatu cu sangele teu! „*Ce voiu respłati Domnului pentru tote câte mi-a daruitu mie.*“ (Ps. CXV. 3). Séu lu-cuprinde o dorintia pia se veda sfaremate legaturele trecatorie ale vietiei acesteia; elu privesce tipulu blandu alu lui Ddieu și suspina: „*Pofta am a me eliberá și a fi impreuna cu Cristosu.*“ (Filip. I. 23). Vieti'a sa o depune acum ca tributulu de iubire in manele lui Ddieu, dicundu: Primesce Domne vietia mea, ce ti-o oferezu din iubire, că și tu din iubire catra nime te-ai datu de buna voia mortii. — Elu privesce la cruce, și o incredintiare neclatita lu cuprinde. Nimic'a nu e in stare a-lu abate, nici unu cugetu nu lu-turbura, nici o frica nu lu-sparia; că-ci i pare că aude viersulu dulce și uangaiatoriu alu Mantuitoriului: „*Cuteza! eu sum, nu te teme.*“ (Marc. VI. 56). Aibi confidintia, nu te teme, că eu am invinsu lumea și am desarmatu infernulu; nu te teme, desí trebue se vini acuma naintea judetului meu! Eu sum celu ce te chiania, eu Domnulu teu, caruia ai servitu, pre carele l'ai iubitu, caruia asiá adese ai sierfitu interesele viclene, desfetarile scandalose și bunurile desierte ale lumii. Eu sum Mantuitoriulu, eu Pastoriulu teu, care in miediloculu reteciriloru tale te-am cautatu, te-am aflatu, și érași te-am adusu la turma pe umerii mei. Cuteza, nu te teme! Au socotesci, că te-am impartasitu de daruri multe, că se te parasescu pre tine in momentulu hotaririi? Crucea mea e aperarea ta, crucea mea e semnulu teu de invingere. Spereza, și pleca dupa dens'a.

Asiá graiesce Isusu, Iubitii mei! candu tienemu tipulu seu inaintea moritoriului fidelu. Si acest'a sentindu că apunu acuma poterile sale,

sentindu, că sufletulu seu sta se plece pe calea veciei, pote strigá plinu de incredere: „*Parinte! in manele tale predau sufletulu meu.*“ (Luc. XX.). — Parinte! oh, ce nume dulce pentru unu sufletu, care va sosi curundu inaintea judetiului domnediescu. Celu ce me va judecá — eschiamo plinu de bucuria unu sufletu ca acest'a — acel'a e parintele meu; desi am a teme tote de la Judecatoriulu meu, dar nu am si a sperá tote de la Parintele meu?! Ddieulu meu, tu esci Parintele meu; in totu tempulu vietiei mele, te-ai adevveritu mie ca atare, si in or'a acést'a grea tu me vei parasí pre mine ore? Ba, acum cu atátu mai pucinu ti-vei re-trage spriginulu teu si iubirea ta parintiesca de la mine. Plinu de incredintiare mi-predau sufletulu meu in manele tale, că-cí din tine a resaritu, la cine are se se rentorca. Bucura-te oh suflète, că mergi la Tatalu teu, descaleci in cas'a Parintelui teu „*unde sunt multe locasiuri, si pentru tine inca a gatitu unulu Rescumparatoriulu teu.*“ (Joan. XIV. 2).

Asemene incredintiare insuffla privirea Crucii moritoriului dreptu credintiosu. Intru asemene cugete edificatorie adorme elu umilitu si in pace; sufletulu seu trece dincolo, ca se affe implinirea sperantiei sale.

Iub. Cr.! Ce fericire mare si nepretiuata e a avé asiá morte, mortea dreptului. Inse pentru de a mori mortea dreptului e delipsa a duce si vietia a dreptului. — Cine nu va abdice dara cu tota seriositatea de pecate si nu se va deprinde in virtutile crestinesci, ca se se faca partasiu acestei fericiri!? O morte pietosa ajunge cu vietia de unu vécu pe pamentu. Se ne detiermurimu dreptu ace'a a vietii precum se recere de la invetiacei adevverati ai crucii, pentru ca Crucea in or'a mortii nostre se nu ne aduca spaima si ingrozire, ci incredintiare si mantuire. In vietia Crucea se ni se arate, ca celoru ce se mantuiescu, de poterea si intieptiunea lui Ddieu; — si candu va sosi finea, Crucea nu ne va fi ca unu semnu de cadere, ci va aparé ca unu semnu alu scolarii, si ca testamentulu mo-scenirii, ce o avemu cu cei alesi in imperati'a lui Ddieu. —

Oh Isuse! Astadi candu Baseric'a, St'a nostra mama, ne presenta Crucea suferintieloru tale spre venerare si spre sarutare; astadi de nou ti-promitemu a fi invetiacei adevverati ai Crucii. Vomu ascultá chiamarea ta: „*Ori cine va voi se vina dupa mine, se si-iee crucea sa in tote dilele, si se mi-urmeze mie!*“ (Luc. IX. 23). Vomu luá crucea abnegarii (lapedarii de sine), si fie ti-vomu urmá intru tote. Ai tei voimu se fimu; si precum invetia Apostolulu teu (Galat. V. 24) vomu restigni trupulu nostru impreuna cu patimele si cu poftete sale. Voimu se adevverimu prin marturisirea credintiei si observarea mandatelor tale, că suntemu servii tei cei credintiosi. Si atunce in fine, candu va sosi or'a, in carea ni se va aratá Crucea mortii, atunei o vomu privi cu ereditia viua, o vomu cuprinde plini de sperantia neclatita, si o vomu sarutá cu anim'a infranta: Ea va fi toiagulu puternicu, care ne va spriginí in caletori'a nostra catra eternitate, ea scar'a lui Jacobu, pe carea ne ne vomu naltia la ceriu. Amin.

Predice ocașionale.

Cuventu la instalatiunea in parochia.

(Rostitu de Moise Boesianu, parocu in Curticiu).

„Cum a fostu lucratu pomulu, arata fruptulu lui; — asiá arata cuventulu cugetulu din anim'a omului. (Isusu alu lui Siracu XXIII. 6).

Iub. A.! Trecura acum mai multi ani, decandu mi fu incredintiata din partea autoritatii diecesane pastorirea, in parte, a acestei turme cuventatorie, blande si de origine nobile; trecura mai multi ani decandu portu jugulu dulce si placutu alu preotiei. Nu mi-a parutu greu acestu jugu, pentruca am fostu tramisu se fiu parinte credintiosiloru mei; si am esperiatu, cá a fi parintele acestoru fiu buni, e o adeverata fericire, vediendu cu mangaiare implinindu-se facia cu mine mandatulu Apostolului „*Preotii, cei ce si-tienu bine diregatori'a, se se impartasiesca de indoita onore*“ (I. Tim. V. 17); éra in desudarile si ostenelele mele, me intariá totu deun'a speranti'a, cá voi vedé odata rezultatulu loru favorabile, cá voi vedé poporeni mei iubiti prosperandu in moralu bunu, in bunastare spiretuale si materiale. N'am avutu alta tienta, n'am avutu alta ambitiune, decátu a vedé fiii mei spiretuali indestuliti cu mine si indestuliti cu sine insisi de dupa implinirea consciintiosa a invetiatureloru salutarie, ce m'am silitu a le dá. Inse eca ochiulu veghiatoriu alu Ilustritatiei Sale, Episcopulu nostru bunu, se oprí cu bunavointia parintiesca asupra mea, si luandu in considerintia lucrarile mele de puoinu meritu, prin ordinatiunea sa gratiosa (din datulu . . .), me denumesce si me intaresce in deregatori'a mea parochiale, onorandu-me cu increderea in pastorirea si conducerea turmei mele intr'unu sensu mai largu, su respundiabilitatea spiretuale, morale si politica intru atát'a, incátu interesulu sufletescu si materiale alu poporului pretinde de la mine svatu, indreptare si luminaie si incátu acest'a nu sta in opusetiune cu chiamarea preotiesca.

Ilustritatea Sa, Parintele nostru Episcopu la denumirea (alegera) mea de parocu fu indemnatu de lips'a unei respundiabilitati mai aprige, si de acea ingrigire adeveratu parintiesca, ca credintiosii sei se nu suferé in nici o privintia scaderé, ci se aiba in fruntea loru unu conducatoriu cu sufletulu devotatu credintiei si causei poporului, unu conducatoriu, care cunoscundu interesele poporului, ce i s'a incredintiatu, se aiba si anim'a de a pasi cu faci'a deschisa in fruntea lui, si se fia legatu strinsu de densulu prin legature de iubire, de incredere si de concordia. — Cu anim'a palpitanda de fericire vinu a Ve incunoscintiá, scumpii mei poporeni, cumca acósta alegere magulitoria a cádiutu pe mine, pe mine, care am fostu multi ani in miediloculu vostru, care cu voi dimpreuna am lucratu spre binele comunu, cu voi dimpreuna am suferitu, cu voi m'am bucuratu, cu voi am

suportatu greutatea și arsiti'a dillei și cu voi m'am odinitu. Si ce fericire pentru mine, ce destingere nemeritata acésta! Acum eu am ajunsu ace'a, dupace oftà fiulu lui Siracu: „*Ca unu finicu in tiermuri, și ca sediturele trandafirului in Jericonu me voiu inaltia și eu odata!*“ (Is. a Sir. XXIV. 15).

Astadi, iubittii mei, me introduce la voi și me intaresce de paroculu vostru Rvdis. D. (N. N.) protopresbiteru ca miedilocitoriulu și esecutoriulu ordinatiuniloru mai inalte. De astadi renepeu de Inou lucrarea mea. Din parte-mi nu voiu crutiá ostenela, nu voiu crutiá nici chiaru vietii'a, numai se potu castigá acea mangaiare a sufletului, cà vi-am potutu face vr'unu bine, și se potu sterge o parte din detorintiele, ce le am catra posteritatea, ce me va judecá pentru faptele mele. Acum incepu de nou cu ajutoriulu lui Ddieu și cu contielegerea vostra, iubittii mei, a lucrá pomulu credintiei, și fericirii vostre, ca fruptulu lui se fia imbelsiugatu.

Scumpii mei ascultatori! mi-veti concede, cumca nu e lucru micu a luá asupra-si ingrigirea și pastorirea unui poporu, candu aceste sunt impreunate cu respundiabilitate spiretuale și morale. Preotulu e respundiatoriu pentru totu sufletulu, ce s'a incredintiatu pastoririi sale. Elu e pusu de pazitoriu peste turm'a sa, și are se veghieze necontenitu peste dens'a diu'a și noptea. Elu trebuie se amble, se cerceteze ca pazitoriulu de nopte, ca se nu intre furulu, pecatulu in locasiurile sufletului credintiosiloru sei; trebuie se amble prin noptea ispitei cu lamp'a credintiei aprinsa, cà-ci o voce suprema pare cà striga catra densulu necurmatu: „*Pazitoriule ce se intempla in nopte? Pazitoriule ce se intempla in nopte?*“ (Isaia XXI. 11). Si vai deca pazitoriulu a adormitu! Elu trebuie se veghieze, cà-ci e asiediatu de Baserica dupa mandatele lui Ddieu la acestu oficiu maretiu; elu nu pote dice cu Cainu ucidatoriulu fratelui seu, candu lu intrebà Ddieu: unde e Avelu fratele teu? preotulu nu pote raspunde cu densulu: „*Sum eu dora pazitoriulu fratelui micu?*“ Nu, pentruca intru adeveru elu e pazitoriulu totororu sufletelor, și e detoriu a le scuti și aperi cu braciulu seu intaritu de darurile religiunii. Elu e detoriu se conduca și cu lumin'a credintiei date de Spiretulu Santu se indirepte și se lumineze pre poporulu seu in calea mantuirii. Mi veti concede, cumca e greu acestu oficiu, și dora n'ar fi barbatu atâtu de curagiosu, care se cuteze a pasi intr'ensulu, deca n'ar avé acea credintia in Ddieu, cumca lu va spriginí in slabitiunea sa. E greu, pentruca totu preotulu, candu intra in acésta diregatoria inalta trebuie se se traga insusi la socota, despre starea sa morale și spiretuale; și trebuie se fia devenitu la unu gradu câtu mai mare de perfeptiune; cà-ci elu trebuie se fia esemplulu, care indemna și atrage pe calea virtutiloru. „Cristosu a tramisu pre apostolii sei, dice S. Joanu gura de auru, cum tramite sorele radiele sale, cum tramite ros'a miroసుulu seu și cum tramite foculu schinteele sale. In virtutile loru trebe se se recunosca puterea lui Ddieu, precum se arata sorele prin radiele sale, precum

sentimiu ros'a prin mirosulu seu si precum observamu foculu prin schinteele sale" (Joanu gura de auru). Asiá si preotulu prin faptele sale trebuie se arate, cá existe unu isvoru divinú, de unde densulu a primitu poterea si lumin'a ce o latiesce, se arate, cá este unu esemplariu domnediescu, de unde densulu a imprumutatu virtutile sale, ce le exercita si spre cari indemnna pre poporul seu. Preotulu cu unu cuventu trebuie se fia oclind'a cea mai curata, in carea se se reflecteze tipulu domnediescu alu lui Cristosu.

Ar fi mai usioru, iubirii mei, a conduce unu poporu blandu, nobile in sentiri si plinu de virtuti, candu fiacare se intrece cu deapropelē seu in virtuti, in fapte bune in portare buna si in credintia; inse, Domne, grea e detorinti'a unui preotu acolo, unde sunt diferiti omeni, diferite caractere; acolo unde sta in lupta continua virtutea cu pecatulu, lumin'a credintiei cu orbi'a necredintiei, blandeti'a cu dusmani'a, umilinti'a cu superbi'a, ascultarea cu cerbici'a, trezi'a cu ametiel'a, — sufletulu cu trupulu. Aci preotulu trebuie se fia adeveratu maestru de pastorie. Pre celu bunu si blandu lu-intempina preotulu, fidela chiamarii sale si interesatu parintiescu de sortea credintiosiloru sei, cu crutiare si cu sinceritate; pre celu maretiu si orgoliosu cu umilintia adeveratu crestinesca; pre celu rentatiosu cu caritate si cu spiretu de impacatiune, carea singura e in stare a infrange pre dusmanu. Aflu la loculú seu a ve nará o intemplare, ce arata cátu de multu pote acestu caracteru sublimu intr'unu preotu, care arata de o parte, ce arme poterice a pusu Ddieu in man'a unui preotu, ca se invinga spiretulu alianu, si de alta parte, cáta taria si abnegare se recere, ca preotulu se le pota folosi aceste arme: Unu omu dintre cei mai scelerosi, cari pe tempulu revolutiunii franceze se spurcuse de cele mai grosolane foradelegi, si si-a incrunatatu mai multu de odata manele in sangele preotiloru, cadiu intr'unu morbu greu. Elu a joratu, ca nimene dintre preoti se nu puna pitioru in cas'a sa, séu de va cutezá cutareva, acel'a viu nu va mai esi afora. Morbulu inse deveni mai seriusu. Unu preotu intielese de acést'a si de inimiceti'a, cu carea se porta morbosulu catra preoti. Nimicu de ace'a, cugetá preotulu: pastoriulu bunu scie, cá trebuie se si-dee viet'i'a pentru oile sale. Elu se detiermuresce si cerceteza pre morbosu. Acést'a la vederea lui se infuria, se reculege si striga cu o voce infricosiata: „Ce! Popa la cas'a mea? Dati-mi o arma!“ — „Fiulu meu!“ lu-intreba preotulu, „ce vrei tu se faci cu arm'a ace'a, candu eu inca sum armatu, si mai tare decátu tine, cu arm'a iubirii si a constantiei.“ Arm'a nu i-o dederá; atunci morbosulu se redica in patu, si-intinde man'a, amenintia maniosu pre preotu si dice: „Se scí dara, cumca acestu braciú a sugrumatu doispredece popi ca tine“ — „Te insieli, fiulu meu“ respunse preotulu cu blandetia „cu unulu mai pucinu; alu doispredecelea n'a moritu; acel'a sum eu. Recunosce, adause elu, desfacandu-si vestmentulu de pe pieptu, recunosce cicatricea raneloru, ce mi-ai causatú! Ddieu mi-a pastratu viet'i'a, ca se te mantuescu pre-tine.“ Cu aceste cuvinte se

arunca în grumazii morbosului, lu-înbrăcisieza cu căldura; și morbosulu espiră linu, scaldatu de lacrimile lui. — Acest'a e preotulu carității și alu iertării! Pre inimicu lu-impăca cu iubire. Pre celu ce voiesce se și-resbune lu-resplătesce cu facere de bine. Pre celu maniosu lu-intempina cu anima deschisă și voioasă. Pre celu cu patime lu-mulcomesce, și man'a, carea s'a redicatu se lu-lovesca, elu o apuca și o stringe cu căldura la anim'a sa. Pentru toti trebuie se aiba remediū (lécu) nimeritu, ținendu totu deun'a în rezerva acelu daru sublimu, care se dă soliloru lui Ddieu, conducătoriloru poporeloru, pastoriloru sufletesci, și acestu daru se numesce unctiune preotiescă; unu daru acest'a, care redica pre preotu chiaru mai pre susu de omulu pecatosu, și lu-representa în faci'a lumii ca pre unu santu, desbrăcatu de orice interesu privatu și mărsiavu; unu daru, ce face din preotu mai multu decâtu unu frate, mai multu decâtu unu tata, lu face în specie salvatoriu.

Se ve mai spunu, iubirii mei ascultatori, câte trasuri nobile trebuie se mai cercăm în caracterulu unui preotu? Multe, forte multe, și precum ni se arată aceste, asiă se ivescu și acele lupte oriasie, prin cari numai e în stare preotulu a le castigá. Vedeti, colé se pretinde de la densulu o superioritate de spiretu, o cultura creștinescă, carea se fia în stare a înfruntá sofismele retecirii și sagacitățile muscatorie ale impiului spiretuos; colé se recere unu caracteru firmu, o taria de sufletu ca se braveze la tote pedeele reutatiose, ce se punu în calea lucrurilor sale fericitorie; colé o abnegare nobile, o sierfire a totororū intereselorū sale, faciă cu persecutiuni inimice și cu tendinție contrarie, cari ameninția binele iubitoru sei credincios; colé o nobile paciinția faciă cu nesciinția grosolană, carea nu crutia nici persona nici demnitate. — Oh! colé o luptă, colé o dorere; și pretotindene unctiunea preotiescă, cu fiiele sale bune, cu virtutele creștine. Ce cugetati, iubiti ascultatori, nu e grea sarcina acest'a a unui preotu? E grea întru adevėru; suferințele și îngrijirile ce atingu pre unu preotu sunt nenumerate, dară se grabescu a adăuge, cumca nimene nu pote aflá mai mare remunerațiune, decâtu preotulu în acea mangaiare, că a portatu oficiulu seu cu conștiinția, și pe lengă ace'a atunci, candu și lui i sună or'a de despărțire de catra turm'a sa iubita, pe marginea mormentulu unui preotu bunu crescū florile cele mai frumoase de recunoștinția și multiamita ale fiiloru sei sufletesci, cari lu-gelescu; ăra Ddieu i spendeza coron'a invingerii ca celui ce a luptatu luptă bună. —

Și acum se me abatu, și se vorbescu catra voi, iubirii mei, ca catra romani. Și se incereu în fine deca voi poté nimeri ținut'a, ce are se observe unu preotu romanu catra credinciosii sei de unu sange și de o sorte cu sine.

Nu e greu a face pre unu poporu se întielega, cari sunt detorințiile sale de cetățianu, de patriotu și de naționalistu, pre unu poporu, în alu carui pieptu sunt plantate aduncu aceste virtuți, pre unu poporu, care a

invetiatu de la vitregi'a timpurilor a suferi, care a invetiatu sub man'a de fieru a sortii a se supune, care a invetiatu de la iubirea sa de pace a ascultá, de la spiretulu seu de vietia a lucrá, si de la istoria — a sperá. E de prisosu a invetiá pre poporulu romanu spre virtutile, ce infrumsetieza pre cetatiannu, pre patriotu si pre natiunalistu. Aceste tote elu le are si le a doveditu totu deun'a. Nu mi va fi in stare nimene se mi demustre, candu a fostu romanulu cetatiannu reu; candu n'a spriginitu binele concetatianniloru sei? candu se nu si-fia implinitu detorintiele catra acestia, catra superiorii sei si catra domnitoriulu seu? Nu va fi in stare nimene se mi demuste, cá romanulu ar fi fostu vre odata necredintiosu patriei sale, cá vre odata ar fi vendutu tier'a sa misielesce pe pretiuri de rosine inimiciloru, cá n'a fostu totu deun'a gata a o aperá cu sange si avere, cá n'a statu totu deun'a in fruntea ostii, atunci candu paganii, inimicii religiunii amenintiau mosi'a si esistinti'a sa. Si éra nu se mire cei mici la judecata, cum de a ajunsu romanulu se si-iubesca natiunea sa? A vediutu de la nascerea sa prima, nevalindu horde de popore straine a supra sa. Cu tote s'a luptatu, cu tote s'a mesuratu, — si elu n'a peritu, si tier'a sa totu mai sta, si religiunea sa nu si-a parasitu, si limb'a sa nu si-a uitatu, dar a vediutu multe, multe dintre acele popore perindu. Ce e de miratu dara, cá estu romanu necivilisatu s'a facut asiá natiunalistu mare! Si cumca acésta iubire de natiune e virtute, si nu crima, pe cum se pare unor'a, vomu incercá a arató mai giosu.

Precum vedemu dara preotulu romanu e crutiatu de detori'a, a face din poporennii sei cetatianni, patrioti si natiunalisti buni, pentruca ei au fostu, sunt si voru fi totu deun'a acestia, ei are a nutri in densii aceste virtuti. Se ivesce inse de alta parte necesitatea, ca preotulu se cunosca insusirele naturali, caracterulu poporulu romanu. Ací se presenta unu campu largu de studiu. Eu voiu atinge astadi numai trasurile principali ale caracterulu natiunale, fora a-lu poté aci aprofundá. Primulu criteriu si mai inradecinat in natur'a romanulu e iubirea de pace, carea de parte de a isvori din micimea sufletulu, ea provine dintr'unu sentiu aduncu religionariu si din aderinti'a catra folosulu comunu. Din acést'a urma, cá romanulu e blandu, suferitoriu, supusu, ascultatoriu si paciinte pana la nimire. Éca aci o mina de auru pentru preotu; de la dibaci'a sa de-pinde a o lucrá si esplotá. Antáiu iubirea de pace: Pacea e unu bunu nobile pe pamentu; ce e lumin'a binefacatoria a sorelui, carea alunga nuorii intunecosi, ce e ploia lina, carea renvia campulu uscatu, ace'a e pacea si concordia pentru societatea omeniloru. Si preotulu are se nutresca din respoteri acésta virtute in poporulu seu; are se premerga totu deun'a cu esemplu de contielegere si impacuire; are se arate câte binefaceri provinu din concordia si câte rele causéza discordia dintre frati, are se le repetiesca necontentitu acésta cantare sublima: „*Fericiti sunt iubitorii de pace, cá acei'a se voru numi fiii lui Ddieu*“; si pre unii ca acestia Ddieu i ie sub scutulu seu parintiescu si nu i lasa se pera:

„Voiescu se ve primescu pre voi și se fiu Parintele vostru“ (Jerem. XXXI. 6) dice Domnul prin gur'a profetului.

A dou'a virtute caracteristica a poporului romanu e blandeti'a. Acésta virtute scutesce nu numai pre individi, ci și pre popore de multe adversitati și pericle, cà-ci scimu cumca: Capulu plecatu nu lu taia sabi'a! Si cuventele Mantuitorului: „*Fericiti cei blandi, cà accia voru mosceni pamentulu*“ (Mat. V. 5) afla dupa esperintia in viet'i'a singuratica, și dupa marturi'a istoriei in viet'i'a poporeloru adevieria loru cea mai invederata. Vedemu, cà popore blande, cari au sciutu stemperá patimele loru, pestrecura mii de pericle și si-sustienura esistinti'a, panace poporele superbe, ingamfate și pline de trufia pentru pusetiunea loru, in carea i-a adusu unu favoru momentanu alu sortii, s'au stersu mereu din sirulu natiuniloru, și care nu s'a stersu inca se va sterge de siguru, pentruca tresnetulu de comunu lovesce in acei copaci, cari si-redica crescutulu la nuori. Si romanulu e supusu, e ascultatoriu atátu facia cu auctoritatile civili câtu și cu cele basericesci, și mai alesu facia cu aceste din urma. Romanulu e suferitoriu și paciinte. Ori ce vetemare, ori ce nedreptate elu o suporta cu o rabdare rara. Acele tempuri trecute, a caroru memoria nu e bine a o mai renviá ni dau mii de esemple despre acésta virtute eroica; elu astadi privesce cu unu dispretiu nobile la tote incercarile mârsiave și dusmanose, cari atingu dorerosu anim'a lui.

Daca vomu cercá, vomu aflá multe alte virtuti in poporulu romanu; inse pentru ce se le mai scrutimu? și aceste le amu atinsu numai, pentru ca se vedemu, in cari dreptiuni se estinde mai tare terenulu de acfivitate alu unui preotu; și cutezu a afirmá, cumca cultivandu preotulu aceste virtuti cu consciintia și multa truda in poporulu seu, lu pote aduce de siguru la unu puntu inaltu de cultura și de fericire.

Dara se nu uitámu, cumca mai este și alta lature, laturea negra in natur'a unui poporu; aci ni se ivescu faciele galfede și uscate, ochii intunecati și cruntati ai pecatelor.

Doze patime infricosiate sunt, cari sfasía mai de comunu fericirea poporului; aceste sunt *lenea* și *beti'a*. Lenea e de doue feliiuri, corporale și spretuale; cea d'antáiu se cuprinde in urirea lucrului, a dou'a in langueti'a mintii. Urmarile triste ale acestoru leveniri sunt inspaimentatorie. Lenevirea nasce negrigirea detorintieloru starii sale, diferite pofte și respiirea mereusiasia a averii. Celu leniosu nu voiesce se lucre; ce i mai remane alt'a de a face, decâtu cà si-face planuri, cum ar petrece tempulu? Elu se da pe beutu, pe jocu și pe alte petreceri. In economi'a sa nu e nici unu sporiu, crucerii pastrati se respescu, altii nu se castiga — ce urma? Leniosulu trebuie se recurga la mintiuna și la insielatiune, cerca pe càli nedrepte séu prin cersitu a traí, déca nu cuteza a-si agonisi bani chiaru prin furtu și rapire. Dilele nostre sunt pline de esemplele triste ale acestui adeveru tristu; vagabundii numerosi, cari ne intempina pe drumuri și strate, ne dau proba fiorosa despre acést'a. Si desi nu

ajunge treb'a asiá departe, totusi nimicirea bunei stari casnice nu intardia nici candu la cei liniosi. Pentru acea dice S. Joanu gura de auru: „*Lenea e mam'a seraciei si radecin'a desperarii.*“ (Cart. de cad.). Oh, acestu red, nu se pote nici candu combate din destulu; si preotulu trebue se si-dea indoita truda pentru de a convinge pre credintiosii sei despre reutatea acestui pecatu si despre urmarile lui deplorabili, si se i abata de la densulu; trebue se i convinga, ca acolo, unde s'a furisiatu lenea, s'a aruncatu si sementi'a peritiunii; se stinge numele unui poporu trandavu dintre natiuni, si sufletele se scobora dormitandu in iadu: „*Si pre servulu netrebuitu aruncati-lu in intunereculu celu mai din afora*“ (Mat. XXV. 30); si: „*Totu pomulu, care nu aduce fruptu bunu, se taia si se arunca in focu*“ (ibid. VII. 19). — Ce se mai dîcu de cei langedi, de cei leniosi cu mintea? nimicu de câtu ce le dice Domnedieu: „*Sciu faptele tale ca nu esci nici rece nici ferbinte si pentru ace'a te voiu scuipea din gur'a mea.*“ (Apoc. III. 16).

A dou'a patima periculosa in poporu e beti'a. Ah Domne, cine ar poté enumerá tote acele urmari triste, ce resulta din patim'a betiei! Priviti la unu omu beatu; nu pare elu a fi mai multu animalu fora precepere, decâtu omu? cautatur'a sa e rigida (tiepena), limb'a sa amortita, faci'a sa schimosita, pitioarele sale de abiá lu-porta, se legana in tote partile, acusi sta se pice; ce face si ce vorbesce nu lu mai arata de omu cu minte ci de unu neunu; elu desonora pre concetatianii sei, si sta aci spre batjocur'a copiiloru. Éra in cas'a lui nu privireti, oh nu privireti, de nu voiti se vi se imple anim'a de dorere, vedindu la caminulu casei seraci'a tevelindu-se in cenusia, intr'unu cotu fomea, intr'altulu goltiunea, intr'altulu necurati'a, intr'altulu spurcatiunea morale cum ringescu cu faciele loru galfede si uscate. Si famili'a unui betiu, o ceriuri! o vedi sgugulindu in sdrentie si plangundu, carea in fine, ce face ca se nu pera de fome si de frigu? fiii si fiicele betiului ce facu? ah! iertati-mi se nu o mai spunu. . . . Betiulu perde totu pe pamentu de la avere pana la onore; ma perde si mai multu in ceriu „*Betiii nu voru mosceni imperati'a lui Ddiu*“ (I. Cor. VI. 10); deci „*nu ve imbetati de beuturi, intru cari este desfrenare*“ (Efes. V. 18). Se mai adaugu, ca pe câtu sunt triste urmarile betiei la individi pe atâta sunt mai stricatorie la unu poporu intregu, pentruca acea misieletate se infacisieza aci intr'o mesura cu atâtu mai infioratoria, si câtu pe urma unu poporu, o natiune incatusiata de patim'a betiei devine batjocur'a lumii, si mereu se amputa (taia) din trupulu gintiloru ca unu membru putredu. Poperele de demultu si mai alesu romanii vechi, in dispretiulu celu mare, ce aveau catra betia, pentru de a impedeá latirea acestui veninu in corpulu natiunii loru faceau, ca imbetau pre câte unu sclavu si apoi chiamau copiii, ca se lu veda câtu e de uritu si câtu e de demnu de ocara omulu beatu.

Inse destulu; eca am atinsu si laturea odiosa. Eu nu potu din destulu legá pe anim'a colegiloru mei, in ale caroru mane e depusa feri-

cirea poporului, cu câta energia trebuie se se trudesca, ca se sterga aceste macule urtiose, cari au trasu unu velu de rosine peste poporul tieranu.

Se trecu mai de parte la chiamarea preotului, manecandu din principiulu, câ preotîmea e *lumin'a lumii* si *sarea pamentului*. E lucru firescu, cumca de la cultur'a spiretuale a unui poporu depinde buna starea sa materiale. Dreptu ace'a in loculu primu are preotulu detorinti'a a face tote, a sierfi tote, ca credintiosii sei se primesca invetiatura in tote sciintiele câte sunt numai posibili, ca asiá prin desvoltarea spiretului se devina poporulu la cunoscinti'a intereseloru sale, se scia alege intru deplinirea lucruriloru sale miedilocele cele mai bune. Acésta desvoltare a mintii se esopereza la fiii natiunii in scole, in scole bineorganisate, bine conduse, in cari preotulu se se arate ca o adeverata lumina evangelica, ce indirepta si vedereza pe calea propasirii. Preotulu trebuie se cugete de câte ori pasiesce in scola, cumca e transmisu se imparta manna nu numai sufletului, ci si mintii, câ-ci nu va voi cinev'a se afirme, cumca edificarea sufletului prin cuventulu evangelicu ar poté fi startornica fora luminarea mintii, carea trebuie se conduca pornirile animei si oftările pie ale sufletului. Inse si afora de scola sta preotulu totu ca invetiatoriu, svatuitoriu si indreptatoriu. Poporulu pote avé diferite cause, diferite interese, diferite doreri, in cari nu are pre altu cine, catra care s'ar poté adresá mai cu incredere pentru indrumare decâtu pre preotu. Si preotulu are se si-recunosca de detorintia sacra a dá svatu omeniloru sei: „*Deca precepi lucrulu, da destucire deapropelui teu*“ (Ecl. V. 14) si a se pune totu deun'a infruntea poporului, de câte ori numai i concede demnitatea sa. Se ivesce intre-barea, ore permisu-e preotului, si anume preotului romanu a conduce miscarile si causele natiunali? Deca natiunalismulu e crima patriotica, atunci nu, inse deca e tocmai virtute patriotica, atunci da; si noi afirmámu acést'a din urma. Patriotismulu asiá lu-intielegemu, câ fia care trebuie se conlucre si se sierfesca (sacrifice) de dupa poterile sale spre inaintea binelui comunu. Dara fia care natiune are poterile sale diferite; are insusirile, aplesarile, datinele sale, are caracterulu seu, are limb'a sa si propri'a sa stare de cultura; aceste tote trebuie cunoscute, indireptate, nobilitate si concentrate asiá, ca corpulu natiunale se fia faptoriu potinte alu inaintarii. Se presupunemu câ natiunea romana se deschilinesce in caracterulu seu si in alte insusiri ale sale de natiunile cu cari traiesce in comunitatea numelui dulce de patria, precum se deschilinesce intru adeveru; ce crima ar fi a lucrá pentru prosperarea natiunii in parte, pentru invertosiarea ei, pentru cultur'a ei, luandu in considerintia limb'a, datinele si caracterulu ei, ce crima candu prin intarirea natiunii se intaresce unu stelpu puternicu pentru patria? Ce crima dara pentru unu preotu in specia romanu a nutri sentiulu si a sterni superbi'a natiunale in poporulu seu?! . . . Preotulu se se puna in fruntea causeru juste ale poporului, incredintiatu pastoririi sale. Si deca preotulu are anim'a si curagiulu a se espune cu avere si vietia pentru binele credintiosiloru

sei, ore are poporul și confidența a cătra densulu a-lu urmări? Ca unu ce caracteristicu trebuie se dicu despre poporul romanu, cumca a avutu și are totu deun'a acésta incredere in preotulu seu. Am auditu vorbindu-se despre acésta, ca despre unu lucru demnu de mirare; eu inse afu caus'a acestei increderi in istori'a romanului, istori'a trecutului. . . . Au fostu tempuri de acele, candu poporul espusu la mii de necasuri, la mii de vitregie totu de ale tempuriloru trecute, nu avea la cine se intorce, se i dee svatu, indreptare, mangaiare, ajutoriu; nu avea și dora nici astadi nu are omu mai bunu, mai blandu, mai iubitoriu decâtu pre preotulu, pre parintele seu, la elu se mergea; lui se i spuna necasulu seu, dorerea sa; pre elu se lu-intrebe; pre elu se lu roge, se lu indrepte; elu, care cunosce graiulu, cunosce datinele, cunosce caracterulu poporului seu. — Éca caus'a simpla. . . . — Si acum, scumpii mei ascultatori, dupace vediuramu, care e chiamarea unui preotu in genere, care a preotului romanu cu privire la insusirile nobili și la patimele poporului romanu, veti fi vediutu câtu greumentu, câtu respundere jace pe sufletulu unui preotu, și ar fi peste potinti'a unui omu a portá acestu oficiu divinu fora spriginirea Tatalui, indemnulu lui Cristosu și umbrirea Spiretului santa, că-ci „*Deca nu scutesce Domnulu cetatea, in darnu veghieza pazitorii*“ (Ps. CXXXVI. 1). Eu acum, candu pasiescu in oficiulu tramisiloru lui Ddieu, ca se portu grige de sufletele vostre, sentiescu unu fiuru și cutremuru internu; și ca se nu mi fia mie alegerea spre osenda, me adresezu cătra voi cu rogatiunea Santului Joanu gura de auru ce o indreptá la asemenea ocasiune cătra poporu: „Si deca me tieneti demnu și pre mine de rogatiunea vostra, cereti de susu multa potere și crescere pentru mine; că eu am acum lipsa de scutulu și ajutoriulu multoru mane, am lipsa de multe rogatiuni intrepunetorie, ca se potu redá Domnului, intregu acelu pemnu (zalogu), ce mi-a incredintiatu — in acea di, candu va cere dare de socota de la aceia, caroru li-a concediutu talintele sale. Rogati-ve dara pentru mine, ca odinora se nu fiu numeratu intre acei'a, cari legati voru fi aruncati in intunereculu celu mai din afora, ci intre aceia, cari primescu iertare prin darulu și iubirea de omeni a D. N. Is. Cristosu, caruia fia onore, gloria și adorare in veci.“ Amin.

Nouetati.

Alegerea la scaunulu veduvitu alu metropoliei de Alba-Julia s'a intemplatu in 30 Iuliu/11 Aug. a. c. Reesira prin scrutiniu: II. Sa Ep. J. Vancea cu 59; Rvdis. DD.: T. Cipariu cu 49, Negrutiu cu 36 voturi, cari la prochiamarea II. Sale Ep. Dobra, ca comisariu, intrara in candidarea ternaria.

In 27 Iuliu/11 Aug. a. c. puse Alteti'a Sa Carolu I. Domnulu Romaniloru cu man'a propria petr'a fundamentale la redicarea *ospiciului pentru infirmi* (nepotintiosi) la S. Panteleimonu. Parintele Eppu. Scri-

banu intempină pre Alteti'a Sa cu o cuventare frumoasă, purcediendu din destulu: „*Dăieu l'a unsu pre densulu (Is. Cristosu) cu Spiretulu Santu și cu putere, și elu petrecea facundu bine și vindecandu pre toti*“ (Fap. Ap. X. 28).

Dupa densulu luă cuventulu D. V. A. Urechia in numele primei Socierati romane de gimnastica, arme și tragere la semnu. La această Societatea si-desfasiură pentru antăi'a ora flamura sa, pe carea eră scrisu: *Valore (taria), Onore, Romanismu.*

Dupa ace'a nemediatu recitara trei copilasi din orfelinatulu Santului Panteleimonu urmatoriele viersuri ale Dlui M. Zamfirescu, dedicate Altetiei Sale cu această ocasiune:

I.

Maretia este diu'a, ce adi ne da lumina,
Si sorele mai dulce mai binefacatoriu!
Si-aceste monuminte betrane pe colina
Au tresaritu, o Domne! pe fundamentulu loru.

Si vechiele altarie, si vechiele morminte
Cu flori profumatorie acum s'au adornatu,
Că-ci este serbatoru, ce noue ne reminte
Virtuti și fapte nobili din tempulu ce-a pasatu!

Acı unu Domnu alu Tieri din santa inspirare
Fundă in alte tempuri acestu asilu piosu,
In care sventuratu si-afia consolare
In calea vietiei nostre, la plansulu dorerosu.

Dar aste monuminte, ce tempulu le ruina
Ca totu ce este 'n lume, incepu a se 'nelinã,
Si adi Mari'a Vostra, prin gratia divina
Si prin vointi'a vostra veniti a renaltiã!

II.

Mari'a Ta pasiesce si man'a Ta augusta
Depuna-antăi'a petra a estui monumentu,
Ce va portă in seculi pe basea sa robusta
Unu edificiu mare de-unu santu devotamentu!

Acı 'n acestu ospitiu infirmu 'n betranetie,
Palitu de-a sa dorere, asilu si-va află!
Si 'n restulu de repausu alu dulcii lui vietie
Memori'a ta, Domne, va binecuentă.

Aicea si orfanii, fiintie delasate
In locu de sinulu mamei unu altulu voru gasi
Si reafandu scutirea, in ore inspirate
Alu teu gloriosu nume prin canturi voru mari. —

O Domne! este santa dorinti'a Vostra viua
De fapte mari, virtose pentru acestu poporu,
Ce-a suferitu atât'a! dar care roinvia,
Condusu de scepstrulu vostru spre mundru venitoriu!

In stirpea Hohenzollern s'a pusu speranti'a nostra!
Roman'a natiune prin ea se va naltia!
Si „Nihil sine Deo“, *) devis'a santa-a Vostra
E scutulul prea potinte, sub care vomu lupta!

*) Niuaicu fora Ddieu.

In ace'asi di impartî Alteti'a Sa si premiele si medaiele intre tenerii de la scol'a de Agricultura la S. Panteleimonu. Reproducemu aci acestu pasagiu frumosu din cuventulu Dlui Aurelianu, ce rostî cu asta ocaziune; amintindu clasea plugariloru dice: „Traditiunile nostre, istori'a nostra ne arata la fia care linia, cã deca astadi avemu o patria, o datorimu aceloru vigurosi plugari, cari populeza si framenta pamentulu cu sudorile loru de la tiermurii Dunarii pana pe verfurile cele mai inacesibili ale Carpatiloru. Ca sentinele (straje) fideli, plugarii si pastorii romani au parasitu totu deun'a cornele plugului si glug'a, candu vocea Patriei i a chiamatu.“

L i t e r a r i u.

Compendiulu de dreptulu canonicu alu basericei gr. orientali de Esc. S. And. br. de Siaguna a esitu de sub tipariu in Sabiiu.

(*Albin'a Pindului*). Atragemu atentiunea on. publicu cetitoriu spre acesta foia, ce apare din 1 Iuliu a. c. incoce in Bucuresei, si care incepe a fi totu mai interesanta pe campulu beletristicii atatu de neglese inca in Romani'a libera. Pretiulu 22 lei noi pe anu. (Amintimu P. T. DD. jurnalisti si autori romani din Romania, cã aru face multa placere cetitoriloru de aici, deca aru espune pretiulu jurnaleloru respective opuriloru D. Loru si in bani de ai nostri.)

M i s c e l a n e.

Nu e bine nici a fi prea zelosu. A traitu nu demultu unu preotu betranu in satulu G., care in marea iubire, ce o avea catra turm'a sa, o mai ucidea cu nutrimentulu spiretuale; nu intrelassa nici o ocaziune se nu spuna predicã credintiosiloru sei. La manecatu dupa S. Evangelia, predica, la liturgia dupa apostolu, predica; dupa S. Evangelia, predica. Pastoriulu caruntu era neobositu. S'a intemplat nu o data, cã a remasu numai cu câte doi trei ascultatori; inse odata Nestoriulu a lungitu predic'a asiã de tare, cãtu si cei mai pietosi parasira baseric'a. Betranulu totu vorbiã. Acum remase singuru cu sfetulu; si inca totu mai vorbiã. Pe la mediadi sfetulu vrea merge a casa la prandiu; ma predic'a totu tiené. In fine bietulu sftu se apropia de preotu cu faci'a umilita, si cu vocea franta lu-roga: „Taica Parinte! eca chiaile; fi bunu, deca 'i gatã, incuia usi'a.“ ...

Catã p. o. nostri prenumeranti.

Rogãmu de nou pre acei p. o. domni, cari n'au tramisu pretiulu de prenumeratiune dintru odata pe anulu intregu se binevoiesca a-si renouã abonamentulu cãtu mai curundu, cã-ci vomu intrerupe spedarea foiei. — Precum amu anunçiatu in numerulu 13, eca tramitemu p. o. nostri cetitori nrulu 17 de pe 1—15 Sept. a. c.; feceram acesta anomalia din necesitate.

Cu esemplarie complete mai potemu servi inca de la inceputulu anului.

Proprietariu, redactoriu respundiatoriu si editoriu: **Justinu Popliu.**

Cu tipariulu lui *Otone Hügel* in Oradea-mare, Strat'a domnesca Nr. 702/5.